

Miras Fatih

Tarihi Çesmeler

PROJE, BAKIM-ONARIM VE
RESTORASYON

M. ERGÜN TURAN
FATİH BELEDİYE BAŞKANI

Fatih'i yasa
Fatih'te yasa

5 YILDA
FATİH'E DEĞER
400
PROJE

FATİH BELEDİYESİ

Sevgili Fatihliler,

Suya ulaşmanın sevincini, sükrünü en güzel ifade eden yapılar oya gibi işlenmiş sokak çeşmeleridir. Tarih ve medeniyet denildiğinde İstanbul'da aklımıza hemen ecdadın hayır eserleri olarak inşa ettiği çeşmeler gelir. Su medeniyetinin bu zarif anıtları; meydanları, semtleri, sokakları süsleyen çeşmeler, üzerlerinden asırlarca zaman geçmiş olsa bile, hayırsever banilerinin, usta mimarlarının isimlerini fısıldar, suyundan tadarak hayat bulmuş cümle geçmişin hikâyesini anlatırlar bize.

Farklı mimari karakterde inşa edilmiş ırılı ufaklı çeşmelerin her biri güzel Fatih'imizin, diğer deyişle Surici İstanbul'unun özgün markalarıdır ve mutlaka korunmalıdır. İlçemizdeki tarihi çeşmelerin proje bakım ve restorasyonlarının en kısa zamanda bitirilerek tamamının suya kavuşturulması, Fatih Belediyesi olarak öncelikli hedeflerimiz arasındadır. Nitekim 133 adet tarihi çeşmemizin proje, bakım onarımlarını tamamlayarak hedeflediğimiz yolda ciddi bir mesafe kat ettik.

Yaptığı her eseri "uygarlığa açılan bir pencere" gibi gören ecdadın ruhunu suları çağlayan, aynası parlayan çeşmelerle serinletmek bizim görevimiz. Medeniyet kitabelerimizin geleceğe taşınmasında bir pay sahibi olabilmek bizim için en büyük mutluluktur.

Su gibi aziz olunuz.

M. ERGÜN TURAN
FATİH BELEDİYE BAŞKANI

TARİHİ ÇEŞMELER

PROJE, BAKIM-ONARIM
VE RESTORASYON

BAS
LAR
KEN

Osmanlı su kültürünün ve şehir mimarisinin önemli simgelerinden olan çeşme yapıları ilçemizin birçok sokağında karşımıza çıkmaktadır. 2021 yılında, Belediyemizde, sınırlarımız içerisinde yer alan tüm tarihi çeşmelerin korunması, ihya edilerek gelecek nesillere aktarılması ve özgün işlevlerinin geri kazandırılması amacıyla envanter, projelendirme, bakım-onarım ve restorasyon faaliyetlerinin tamamını içeren kapsamlı bir çalışma başlatılmıştır.

Yaptığımız envanter çalışması ile ilçemizde 534 adet tarihi çeşme tespit edilmiş olup bunlardan 73 adeti farklı sebeplerden dolayı günümüze ulaşamamıştır. Bu tarihi çeşmelerin %46'sı Vakıflar Genel Müdürlüğüne, %20'si Belediyemize, %11'i İstanbul Büyükşehir Belediyesine, % 6'sı Hazine ve Maliye Bakanlığına, %7'si diğer kamu ve özel mülkiyetlere aittir. Ada parseli bulunmaması sebebiyle herhangi bir mülkiyete tescil edilmemiş %10 oranındaki tarihi çeşmeye yönelik çalışmalarda yine Belediyemizde yapılmaktadır.

2021-2023 yılları arasında başta mülkiyetimizde ve kadastral boşlukta bulunanlar olmak üzere toplam 133 adet tarihi çeşmede ihtiyaçları doğrultusunda mimari proje, bakım onarım ve restorasyon çalışmaları yürütülmüştür. Çalışmalar neticesinde uzun yıllardır susuz kalan 75 adet çeşmenin onarımı yapılmış ve özgün işlevine kavuşturulmuştur. 41 adet çeşmenin ise onarım çalışmaları devam etmektedir.

Bunun yanı sıra Kültürel Miras Koruma Müdürlüğümüz bünyesinde kurulan olan Kagir Yapı ve Eser Atölyemiz tarafından çeşmelerin muntaka ve yüzey temizlikleri, tesisat onarımları gibi önleyici koruma işlemleri düzenli periyotlar halinde yapılmaktadır. Çalışmamıza, ilçemizde bulunan tüm tarihi çeşmeler ihya edilinceye kadar devam edilecektir.

Şehrin mücevherleri olan tarihi çeşmelerimizi korunmasının sürdürülebilirliği, kadim İstanbul şehri sakinlerimizin geçmişimizi yaşatmaya ve kültürel mirasımıza sahip çıkmaya yönelik tutumları ve mücadeleleri ile daha da ileri seviyeye taşınacaktır.

**Bakım-Onarım
ve Restorasyonu
Tamamlanan
Çesmeler**

Bakım-Onarım ve Restorasyonu Tamamlanan Çeşmeler

ESER ADI	ESER ADI	ESER ADI
1 ABBAS AĞA ÇEŞMESİ	26 GÜRCÜ MEHMET PAŞA ÇEŞMESİ	51 NEFİSE HANIM ÇEŞMESİ
2 AKAGASI HAYDAR PAŞA ÇEŞMESİ	27 HACI ARİF AĞA ÇEŞMESİ	52 NUR-U OSMANİYE ÇEŞMESİ (III. OSMAN ÇEŞMESİ)
3 ALİ AĞA ÇEŞMESİ	28 HACI BEKİR ÇEŞMESİ	53 ODABAŞI BEHRUZ AĞA ÇEŞMESİ
4 ALİ EFENDİ ÇEŞMESİ (TAVANLI ÇEŞMESİ)	29 HACI HASAN ÇEŞMESİ	54 PERTEVNİYAL VALİDE SULTAN ÇEŞMESİ
5 ARPA EMİNİ ÇEŞMESİ	30 HACI İSMAIL AĞA ÇEŞMESİ	55 PİRİSTÜ KADIN ÇEŞMESİ
6 BALA SÜLEYMAN AĞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ	31 HACI MEHMET ÇEŞMESİ	56 SAKA ÇEŞMESİ
7 BALAT MEYDAN ÇEŞMESİ	32 HAFİZ AHMED PAŞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ	57 SALİHA SULTAN ÇEŞMESİ
8 BESİKCİZADE ÇEŞMESİ	33 HALİL ABDURRAHMAN ÇEŞMESİ	58 SEKBAN-I ALİ ÇEŞMESİ
9 BEZMİALEM VALİDE SULTAN ÇEŞMESİ	34 HARACCI ÇEŞMESİ	59 SEVGİ SOKAĞI ÇEŞMESİ
10 BİCAKCI ALAADDİN ÇEŞMESİ	35 HASEKİ SULTAN ÇEŞMESİ	60 SİNAN AĞA ÇEŞMESİ
11 BODRUM ÇEŞMESİ (KİBLE ÇEŞMESİ)	36 HATİCE TURHAN VALİDE SULTAN SEBİL VE ÇEŞMESİ	61 SİNEPERVER VALİDE SULTAN ÇEŞMESİ
12 BOYACI KAPISI ÇEŞMESİ	37 HAZİNEDAR USTA ÇEŞMESİ	62 SULTAN ÇEŞMESİ
13 CAMCI ÇEŞMESİ	38 HEKİMOĞLU ALİ PAŞA ÇEŞMESİ	63 SULTAN SÜLEYMAN ÇEŞMESİ
14 CANKURTARAN SU TERAZİSİ	39 HORHOR ÇEŞMELERİ	64 SAHRAH ÇEŞMESİ
15 CİNARLI ÇEŞMESİ	40 KADI ÇEŞMESİ	65 UZUN KÖPRÜLÜ ALİ EFENDİ ÇEŞMESİ
16 CİNCİNLİ ÇEŞME	41 KAPI AĞASI ÇEŞMESİ	66 VELİ EFENDİZADE ÇEŞMESİ
17 CIRAKCI ÇEŞMESİ (LÜTFULLAH EFENDİ ÇEŞMESİ)	42 KARAGÜMRÜK MEYDAN ÇEŞMESİ	67 YAHYAZADE AHMET EFENDİ ÇEŞMESİ
18 CORLULU ALİ PAŞA ÇEŞMESİ	43 KAYIS MUSTAFA AĞA ÇEŞMESİ	68 YAKUP KETHÜDA ÇEŞMESİ
19 DİBEKÇİ ALİ SOKAĞI ÇEŞMESİ	44 KECECİZADE KAZIM BEY ÇEŞMESİ	69 YAKUP KETHÜDA ÇEŞMESİ (SOFALI ÇEŞME)
20 DRAMAN ÇEŞMESİ	45 KETHÜDA GÜLBUY KADIN ÇEŞMESİ	70 YATAGAN ÇEŞMESİ
21 EBUBEKİR AĞA ÇEŞMESİ	46 KURTAĞA ÇEŞMESİ	71 YAYLA ÇEŞMESİ
22 EL HAC MEHMET TEVFIK EFENDİ ÇEŞMESİ	47 KÜRKÜBASI KÜLHANI SOKAK ÇEŞMESİ	72 YEDİKULE MEYDAN ÇEŞMESİ
23 EMİNE SULTAN ÇEŞMESİ	48 MELEK HATUN ÇEŞMESİ	73 YUSUF EFENDİ ÇEŞMESİ
24 EMİNE SULTAN ÇEŞMESİ	49 MUSTAFA AĞA ÇEŞMESİ	74 ZEYNEL ABİDİN ÇEŞMESİ (RUHİ BEY ÇEŞMESİ)
25 FEYZULLAH EFENDİ ÇEŞMESİ	50 NALINCI MEHMET MİMİ DEDE TÜRBESİ ÇEŞMESİ	75 ZEYREK YOKUSU ÇEŞMESİ

Seyyid Ömer

Yapılış Tarihi: 1622-23

Abbas Ağa Çesmesi

Cesme, Seyyid Ömer Mahallesi'nde, Eski Vezir Sokağı ile Eski Vezir Aralığı'nın kesiştiği kösede yer almaktadır. Genc Osman'ın bendelerinden Abbas Ağa tarafından 1622-23 yılında yaptırılmıştır.

Cesme, haznesiz olup tek yüzlüdür. Sade görünümlü ve sivri kemerlidir. Kesme tas örgülü cesmenin ayna taşı ve kurna taşı mermerdir. Zamanla yol seviyesinin altında kaldığından günümüzde basamaklarla erişilmektedir. Cesmenin temizliği yapılarak eksik parçaları tamamlanmış ve çevre düzenlemesiyle birlikte suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1032):

Halîfe-i Hân Osmân ya'ni kim Abbâs Ağa / Rûhu için su getirdi edip mâ'i hayra tebdil
Mustafâ Ağa delîl oldu bu binâ-yı çeşmeye / Râh-ı Hakda bâni vü binâya Hızr olsun delil
Suyunu her nûş eden bünyâda dedi târihin / Çeşme-i Abbâs'dır yâ âbi ayn-ı selsebil

Cibali

Yapılıs Tarihi: 1569

Akağası Haydar Paşa Çesmesi

Cesme, Haydar Yokusu Sokağı ile Haydar Caddesinin kesiştiği noktada Divittar Keklik Mehmet Efendi (Kaptan Paşa) Camii'nin karşısında yer almaktadır. Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa tarafından 1569 yılında yapılmıştır. Tarihi kaynaklarda cesmenin; cami, hamam ve medreseden oluşan bir külliyein parçası olduğu belirtilmektedir. Haznesi bulunmayan cesmenin cepheleri kesme taştan yapılmıştır. Klasik üslupta inşa edilen cesmenin ön cephesinde, profilli silme ile çevrelenmiş dilimli kas kemerli nis bulunmaktadır. Nis içerisinde mermer ayna taşı ve dört satırlık sülüs hat ile yazılmış inşa kitabesi bulunmaktadır.

Belediyemizce gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları kapsamında, cesme iç duvarına köklenmiş odunsu bitkiler temizlenmiş, cephe ve çatısındaki çoğunluğu çimento esaslı niteliksiz malzeme ve onarımlar itinalı bir şekilde raspa edilerek kaldırılmış, kopan-kaybolan yüzeyler uygun malzeme ve tekniklerle onarılmıştır. Kot altında kalan özgün kurnası ve günümüze ulaşmayan seki taşları ise yol kotu seviyesinde yeniden üretilerek, cesme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 977):
Âşaf-ı sâni o Haydar Paşa
Yapdı bu çeşme-i nigû revan-ı dil-cû
Önüne gelene dir târih ci
Mâ Hasan ile Hüseyin aşkına sû

Silivrikapı

Yapılış Tarihi: 1737

Ali Ağa Çesmesi

Cesme, Silivrikapı Mahallesi'nde, Meseli Mescit Sokakı ile Yeni Cesme Sokakı'nın kesiştiği köselede yer almaktadır. 1737 yılında Sultan I. Mahmud'un annesi Saliha Sultan'ın Başağası Ali Ağa tarafından yaptırılmıştır. Bu sebeple cesme Başağa Çesmesi olarak da bilinmektedir.

Çesmenin küfeki kesme tas ile örülmüş olan ön cepesinde, kemerin kilit taşı üzerinde kabartma gül motifi, kemerin hemen üstünde kitabe, onun üzerinde yer alan alınlıkta ise bos bir madalyon bulunmaktadır. Bahsi geçen madalyonda Sultan I. Mahmud'un tuğrası varken kazındığı izlerinden anlaşılmaktadır. Yümnî tarafından yazılan inşa kitabesi talik hat ile yazılmıştır.

Onarım çalışmaları kapsamında çesmenin çatısında ve cephelerinde bulunan cimento esaslı nitelsiz müdahaleler ve zaman içerisinde çesme üzerinde büyüyen odunsu bitkiler kaldırılarak üst örtüye kiremit döşenmiştir. Yapı cephelerinde plastik onarım çalışmaları yapılmıştır. Mevcut durumda kayıp olan sekiler ve kurna özgün haline uygun olarak yapıya eklenmiş ve çevre düzenlemesi yapılmıştır. Çesmenin kitabesinde zemin renklendirmesi ve altın varak çalışması tamamlanan çesme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1150):

Mehd-i ulyâ gevher-i yektâ-yı dürc-i saltanat
Mâder-i Sultân Mahmûd-ı mekârim-intimâ
Sâyesinde pâdişâh-ı âlemin olmaktadır
Masdar-ı hayr u hisân [ü] menbâ'-ı cûd u atâ
Ol yegâne dürr-i bahr-i ismetin hüddâmı da
Olmada hayrâta sâ'î cehd edip subh u mesâ

Başağa ya'nî o hem-nâm-ı Aliyyü'l-Murtazâ
Fi-sebillillâh bu vâle çeşmeyi kıldı binâ
Hayrını makbûl sa'y ü himmetin meşkûr edip
Nice hayrâta muvaffak eylesin Bâri Huddâ
Tâkına tarh eyle Yümnî böyle bir târîh-i pâk
Âb-ı Kevser iç gellip ayn-ı Alî'den dâ'imâ

Hoca Gıyasettin

Yapılış Tarihi: 1813

Ali Efendi Çeşmesi (Tavanlı Çeşmesi)

Tavanlı adıyla da bilinen çeşme, Hoca Gıyasettin Mahallesi'nde, Tavanlı Çeşme Sokakı ile Mehmet Paşa Camii Sokakı'nın kesiştiği köşede yer almaktadır. 1813 yılında Ruznâmecî Ali Efendi tarafından yaptırılmıştır. Çeşmenin güney cephesine inşa edilmiş yapının, banisi Ali Efendi'ye ait bir türbe olduğu düşünülmektedir.

Çeşme, hazneli olup kare planlıdır. Çeşmenin ayna taşı ve kitabesi mermerden yapılmış ve ön cephede yuvarlak kemer içine alınmıştır. Kurul onaylı projesi doğrultusunda temizliği ve plastik onarımlarını yapılmıştır. Ayrıca hazne ve cephe yüzeylerindeki cimentolu sıvalar alınarak özgün malzeme ile yeniden sıvanmıştır. Çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1228):

Bâkî olan O'dur
Sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Büyük Ruznâmecî Kalemînin sâbıkâ başhalîfesi
merhûm ve mağfûr Ali Efendi Vakfının hayrâtıdır. Rûh-ı şerîfi için Fâtihâ

Topkapı

Yapılıs Tarihi: 16. yy.

Arpa Emini Çesmesi

Cesme, Topkapı Mahallesi'nde, Bican Bağcıoğlu Yokusu üzerinde yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber tipolojisinden 16. yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır. Cesmenin tapu bilgileri incelendiğinde ise Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırıldığı ve Halil Ağa İbn-i Hüseyin Vakfı'na ait olduğu tespit edilmiştir.

Cesme, haznesiz olup tek yüzlüdür. Yapıldığı dönemi yansıtan bir kas kemere ve dandanlı bir üst silmeye sahiptir. Kesme taş örgülü cesmenin ayna taşı ve kurna taşı ise mermerdir. Raspa ve temizliği yapılan cesmenin kurna bölümüyle beraber çevresi düzenlenerek suyuna kavuşturulmuştur.

Mevlanakapı

Yapılış Tarihi: 1891-92

Bâlâ Süleyman Ağa Külliyesi Çesmesi

Cesme, Mevlanakapı Mahallesi'nde, Tekke Maslağı Sokağı üzerinde Bâlâ Süleyman Ağa Camii karşısında yer almaktadır. Sultan II. Abdülhamid'in analığı Pırıstü Kadın Efendi tarafından sebil ve muvakkithane yapısı olarak 1891-1892 yılında inşa edilen yapının ön cephesinde bulunmaktadır.

Bâlâ Süleyman Ağa Külliyesi'nin önemli bir parçası olan çeşme, barok üslubun nadide örnekleri arasındadır. Mermer oyma tekniği ince bir işçiliğe sahip tamamen mermerden inşa edilen çeşmenin her iki yanında simetrik olarak üçer adet abdest musluğu yer almaktadır. Ayna taşı ve tac bölümü renkli taş kakma motifler ile bezenmiştir. Çeşmenin üst bölümünde cephe boyunca devam eden hat yazıları mevcuttur.

Cesme üzerinde bulunan boya katmanları uygun bulunan mekanik ve kimyasal yöntemler kullanılarak temizlenmiş, eksik bölümler ve renkli taş kakmalar tamamlanmıştır. Cürüyen saçak bölümü yeniledikten sonra hat yazılarının konservasyonu yapılmıştır. Tesisatı yenilenen çeşme arkasında bulunan sebil ve muvakkithane yapısı ile birlikte onarımı yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1309):

Gel oku besmele iç çeşmeden bir âb-i ruh-efza
Dahi Elhamdüllillah söyle eyle sünneti icrâ
Mükemmel oluyor hamd-ü senâ veche has evzânde
İde Hak illet-i atşa şifâ ender şifâ itâ
Çehârem kadını Abdülmecid Hanın Perestü nam
Kim anı bâis itdi böyle hayre Hazret-i Mevlâ
Bu hayre maksadı feyz almadır rûh-i azizinden
Yapub bu çeşmeyi ayn-i mürüvvet eyledi icrâ
Sebil ile muvakkithane zeyn itmîş cenanheyân
Bu himmet eylemez mü zilcenahayn olduğunu imâ

Okunsun Fâtîha rûh-i mukaddeslerine pirin*
Cenâb-ı Hacı Şeyh Ali mürşid-i dil-deryâ
Bu hayratın delilli Şeyh Mehmed Sa'deddin oldu
Kim odur post-nişini dergeh-i Bâlâ dil-ârâ
Şehid-i Kerbelâ aşkında câri selsebil âsâ
Kim içe bu duayı eylesün bâisine ifâ
Revan Şeyh-i merhumu idüb müstagrak-i rahmet
Muammer eylesün bâislerin de Rabb-i bî-hemtâ
Kalender kaldırub yed sü-yî Hakka yaz bu târihi
Su iç mâ-i hayatın ayındır bu çeşme-i Bâlâ

Balat

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Balat Meydan Çesmesi

Balat Meydan Çesmesinin, kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Tarihi haritalarda çesmenin, balat deniz kenarında bulunan iskelelere giden yolların kesiminde yer aldığı görülmektedir. Yakın bir tarihe kadar meydanda tekil halde bulunan çesme günümüzde Fatih devri âlimlerinden Yusuf Sucaeddin Anbari tarafından yaptırılan, Yusuf Sucaeddin Camii bahçesi içine alınmış ve bu sebeple Yusuf Sucaeddin Camii Çesmesi adıyla da anılmaya başlamıştır.

Osmanlı Dönemi çesmelerinden olan yapı; kesme küfeki taşından altıgen planlı olarak inşa edilmiştir. Büyük bir hazneye sahip olan çesmenin dört cephesinde birer çesme yer almaktadır. Yakın zamanda onarımı gerçekleştirilen, çevre kot düzenlemesi yapılan çesmenin kursun örtüsü de çalınmıştır.

Basit bakım onarım kapsamında muhdes ekler ve niteliksiz malzemeler çesmeden uzaklaştırılmış, tas yüzeylerdeki malzeme kayıpları uygun malzeme ve tekniklikle tamamlanmıştır. Cephelelerinde çevresel etkiler nedeniyle oluşan kirlenmeler-kararmalar mekanik yöntemlerle temizlenmiştir. Çatı onarımı da yapılan çesmenin çevresinde bitki temizliği yapılmış, muslukları yenilenmiş ve özgün görünümüne ve suyuna yeniden kavuşturulmuştur.

Haseki Sultan

Yapılıs Tarihi: 1692-93

Besikcizade Çesmesi

Cesme, Haseki Sultan Mahallesi'nde, Topcu Emin Bey Sokağı üzerinde, Besikcizade Tekkesi'nin kuzey duvarında yer almaktadır. Tekke, 18. yüzyılda Naksibendiyye tarikatına mensup Besikcizade El-Hac Süleyman Efendi tarafından kurulmuştur. Kaynaklarda bilgisine ulaşılan ancak günümüzde yerinde bulunmayan 1692-93 tarihli kitabesinden cesmenin tekkeden daha önce inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Cesme, hazneli olup tek yüzlüdür. Kesme taş örgülüdür. Kitabenin iki yanında gülbezek rozetler olup sivri kemerlidir. Zamanla yol seviyesinin altında kalmış olan çesmeye günümüzde birkaç basamakla erişilmektedir. Çesmenin temizlik ve bakımı yapılmıştır.

Kitabesi (Hicri 1104):

Teâlâllâh zehî ayn-ı âli ab-ı hayat-efzâ
Onu icrâ idüb illâh Mehemmed ü Fatıma bu dem
Nicelerdir ahali-i hayr-ı vâlâ himmete da'ım [-]
İki âlemde olsun aziz ve şâd eyile [-]

Hatalardan ma'sun ede kim zatın Huda
Kabul ede bu hayratı Huda ferman-revâ [-]
Kernal-i şevk ile Azmi dedim İmamına tarih
Sebil oldu Hüseyin ile Hasan aşkına mâ'-i zemzem

Topkapı

Yapılıs Tarihi: 1845

Bezmialem Valide Sultan Çesmesi

Çesme, Topkapı Mahallesi'nde Gureba Hastanesi Caddesi'nde yer almaktadır. Bezmialem Valide Sultan tarafından Gurebâ-yı Müslimin Hastanesi'nin yanındaki cami ile birlikte 1845 yılında yaptırılmıştır.

Çesme, haznesiz olup tek yüzlüdür. Ampir üslubunda inşa edilen çesme, mermer kaplamalıdır. Ayna taşı, kabartma iki sütun arasına alınmış ve ortasına büyük yapraklı bir bitki motifi işlenmiştir. Kurna taşı ile iki yanındaki seki kısımların dış yüzlerinde çok yapraklı birer çiçek motifi bulunur. Kitabenin üst kısmında, Sultan Abdülmecid'in etrafı günes huzmeleriyle çevrilmiş tuğrası yerleştirilmiştir. Çesmenin bozulan arka cephesi onarılmış, ön cephesinin temizliği yapılarak kitabesi varaklanmış ve yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1261):

Bezm-i âlem nâm Sultân mâder-i Şâh-ı cihân
Menba'-ı cûd ü mekârim çeşme-i âb-ı vefâ
Dehri sır-âb edecek mâ'ûl-hayâtı lütfiyle
Kıldı feyz-i zindegâniden cihân kesb-i devâ
Yapdı bu çeşme-sârı hastahâne nezdine

Zâhir oldu def'-i emrâz-ı ibâda mâcerâ
Eylesün şâh-ı cihânla Vâlide Sultânı Hak
Haşre dek nûş-ı zülâl-i âfiyetle pür-safâ
Zîver etsün def'-i illet nazmdan târîh-i tâm
Yapdı dil-cû mâder-i şâh-ı zaman ayn'ûş-şifâ

Cibali

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Bıçakçı Alaaddin Çesmesi

Cesme, Cibali Mahallesi, Cağa Sokak ile Bıçakçı Çesmesi Sokakı'nın kesiştiği kösede aynı adla anılan caminin çevre duvarına bitişik olarak konumlanmıştır. Çesmenin, cami ve günümüze ulaşmayan sıbyan mektebi ile birlikte küçük bir külliye parçası olduğu düşünülmektedir. Cami, 1868 tarihinde İsmail Ağa tarafından yeniden ihya edilmiştir.

İsmi Bıçakçı Alaaddin Camisi'nden alan çesmenin ise ilk inşa kitabesi bulunmadığından yapım tarihi bilinmemektedir. Çesmenin günümüze ulaşan tamir kitabesinden 1896-1897 yılında Hacı Şevki tarafından onarıldığı anlaşılmaktadır.

Altıgen planlı olan çeşme, hazneli olup üç yüzlüdür. Yalın bir görünüme sahip olan yapının üç yüzü mermer ve taş plakalardan oluşmakta olup diğer cepheleri almasık duvar örgü sistemindedir. Çesmenin orta bölümünü oluşturan cephesinde ise kurna, seki taşları ve sülüs hatlı onarım kitabesi yer almakta olup ana cephe özelliği taşımaktadır.

Çesmede raspa, temizlik ve derz çalışması yapılarak yüzey kayıpları uygun malzemelerle tamamlanmış, eksik bölümleri; oturma sekileri ve kurnaları aslına uygun olarak imal edilmiştir. Geçmiş dönemlerde güçlendirme amaçlı eklendiği düşünülen, çesmenin üst bölümünde yer alan ve korozyona uğramış metal kusaklar onarılmış, muhdes eklerden arındırılan üst örtüsü ise alaturka kiremit çatılı olarak yenilenmiştir. Kitabesi varaklanan çeşme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1312):
Ve sekahüm Rabbühüm şerâben tahûra
Bâni-sâni Hacı Şevki

Demirtaş

Yapılış Tarihi: 1893-94

Bodrum Çesmesi (Kible Çesmesi)

Kible adıyla da bilinen çeşme, Demirtaş Mahallesi'nde, Kible Sokağı ile Kible Çesmesi Caddesi'nin kesiştiği köşede yer almaktadır. 1893-94 tarihli çeşmenin kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir.

Çeşme, hazneli olup kare planlıdır. Tuğla örgülü çeşmenin ayna taşı ve kurnası mermerdir. Çeşmenin sokağa bakan cephelerinde birer adet olmak üzere iki kitabesi bulunmaktadır. Çeşmenin temizlik ve bakımı yapılmıştır.

Kitabesi (Hicri 1311):
Sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât bâni-i
sâni[nin] rûhları şâd olsun

Ali Kuşçu

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Boyacı Kapısı Çesmesi

Cesme, Ali Kuşçu Mahallesi'nde, Fatih Külliyesi Boyacı Kapısı bitişğinde yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Klasik Dönem mimarisini yansıtan çeşme, hazneli olup ön cephesi sivri kemerlidir. Kesme taş örgülü çeşmenin kurna taşı ve oturma sekileri mermerdir. Çesmede ve arkasında bulunan hazirede temizlik, raspa çalışmaları yapılmış; gerekli plastik onarımlardan sonra eksik parçaları tamamlanarak su hattı bağlanmıştır.

Balat

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Camcı Çesmesi

Cesme, Balat Mahallesi'nde, Camcı Çesmesi Yokusu üzerinde, Cafer Subaşı Camii karşısında yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Klasik Dönem mimarisini yansıtan çeşme, haznesiz olup tek yüzlü ve sivri kemerlidir. Kesme taş örgülü çeşmenin ayna taşı mermerdir. Çeşmenin zaman içerisinde yıkılan bölümleri özgün malzeme kullanılarak tamamlanmış, çeşmede temizlik ve kot çalışması yapılmıştır.

Cankurtaran

Yapılış Tarihi: 16. yy.

Cankurtaran Su Terazisi

Su terazisi, Cankurtaran Mahallesi'nde, Cankurtaran Caddesi üzerinde yer almaktadır. Kanuni Sultan Süleyman adıyla da bilinen terazi bir dönem çeşme olarak da kullanılmıştır. 16. yüzyıl özelliklerini taşıyan su terazisinin Süleymaniye Su Yolları ile birlikte inşa edildiği düşünülmektedir.

Kesme taş örgülü su terazisi kare planlıdır. Eserin cephesindeki ve üst örtüsündeki eksik taşlar tamamlanmış, derz ve temizlik çalışmaları yapılmıştır.

Ayvansaray

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Çınarlı Çesme

Çesme, Ayvansaray Mahallesi'nde, Esnaf Loncası Sokagı'nın bitişinde Blakhernai Surları önünde yer almaktadır. Günümüze ulaşmayan önündeki çınar ağacından dolayı bu isimle anılmaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Çesmenin hemen yanında 18. yüzyılda Sultan III. Ahmed'in sadrazamlarından Sehit Ali Pasa tarafından fevkani olarak yaptırılan ve büyük sahabelerden Ebü Zerr el-Gıfari Hazretleri'nin de makamının yer aldığı bir tekke mescidi bulunmaktadır.

Klasik Dönem mimarisini yansıtan kesme tas örgülü çesme, tek yüzlü ve sivri kemerlidir. Çesmenin ayna taşı ise mermerdir. Çesmede önleyici koruma çalışmaları yapılmıştır.

Ayvansaray

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Çıncınlı Çesme

Çıncınlı Çesme, Sah Budak Sokağı ile Molla Sakir Sokağı'nın birlestiğı noktada, bir set duvarının önünde yer almaktadır. Kesme küfeki taştan inşa edilen çesmenin kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Dikdörtgen bir plan semasına sahip çesme geleneksel çesmelerden farklı olarak küçük bir su deposu şeklinde inşa edilmiştir.

Restorasyon çalışması kapsamında set duvarında ve çesmede raspa çalışması yapılarak uygun mekanik ve kimyasal yöntemlerle bitki ve yüzey temizliği yapılmış; taşların derzleri yenilenecek gerekli yerler bütünlenmiş, plastik onarımları tamamlanmıştır. Günümüze ulaşmayan kurnası aslına uygun şekilde yeniden imal edilerek çesme suyuna kavuşturulmuştur.

Yavuz Sultan Selim

Yapılıs Tarihi: 1716-17

Çırakçı Çesme (Lütfullah Efendi Çesmesi)

Yavuz Sultan Selim Camii'nin alt tarafında Çırakçı Çesmesi Sokağı'nda bulunmaktadır. Sade bir görünüme sahip olan çesme, 1716-17 yılında klasik tarzda kesme taştan inşa edilmiştir. Sivri kemerli çesmenin ayna taşı, teknesi ve oturma sekileri mermerdendir. Mermer ayna taşının iki yanında birer tas yuvası mevcuttur.

Bakım onarım çalışmaları kapsamında çimento esaslı niteliksiz müdahaleler cepheden uzaklaştırılmıştır. Zaman içerisinde taş yüzeylerde oluşan kayıplar plastik onarım tekniği ile tamamlanmıştır. Cephe yüzeylerinde oluşan kirlenmeler mekanik yöntemlerle temizlenmiştir. Çesme kurnasında eksik parçaların mermer tütleme çalışmaları yapılmıştır. Özgün ayna taşı ve kitabenin temizlik çalışmaları tamamlanarak, kitabe varaklanmıştır.

Kitabesi (Hicri 1129):
Görenler yâd edip hayr ile nâmın dedi târihin
Bu bâlâ çeşme teccidîne bâdî oldu Lütfullâh

Mevlanakapı

Yapılıs Tarihi: 1711

Çorlulu Ali Paşa Çeşmesi

Çorlulu Ali Paşa Çeşmesi, Mevlanakapı Mahallesi, Tarsuslu Camii Sokağı ile Çorlulu Ali Paşa Sokağı'nın kesiştiği kösede yer almaktadır. Çesme, Sultan III. Ahmet'in sadrazamı Çorlulu Ali Paşa için vefatının ardından 1711 yılında yaptırılmıştır.

Taş-tuğla almasık örgü ile yapılmış kare planlı hazneli çeşmenin ön cephesinde sivri kemerli nis yer almaktadır. Çeşmenin ön cephesinde toplam üç adet kitabe bulunmaktadır. Kemerin üzerinde, sağ tarafta yer alan kitabe 1711 tarihli inşa kitabesi olup soldaki ise 1903 yılında Hanife Hanım tarafından yapılan tamire ilişkindir. Kemer içinde bulunan istifli besmeleden çeşmenin 1953 yılında ise ikinci kez tamir edildiği anlaşılmaktadır.

Baskanlığımızca yapılan restorasyon çalışmaları kapsamında cimento esaslı malzemeler ve niteliksiz ekler çeşmeden arındırılmış, derz ve temizlik çalışmaları yapılarak cephe onarımları tamamlanmıştır. Çeşmenin özgün kurna ve sekilerinin gerekli bölümleri onarılmış eksik bölümleri ise aslına uygun olarak tamamlanmıştır. Çeşmenin üst örtüsünde bulunan beton kubbe ve sacak kaldırılarak ahsap karkas ile yapılmış; sacakta bulunan bezemeler ve dendanlar arşiv fotoğraflarına uygun olarak yeniden imal edilmiştir. Üst örtü güvenlik sebebiyle kursun olarak değil kiremit ile kaplanmıştır. Kitabelerinde temizlik ve zemin renklendirme çalışmalarından sonra altın varak yapılarak çeşme suyuna kavuşturulmuştur.

İnşa Kitabesi (Hicri 1122):

Sâhibül-hayrât Sadr-ı a'zam-ı esbak merhûm ve mağûr Çorlulu Ali Paşa Hazretleri

II. Tamir Kitabesi (Miladi 1953):

Bismillâhirrahmanirrahim
Tamir-i çeşme

I. Tamir Kitabesi (Hicri 1320):

Sadr-ı a'zam Çorlulu merhûm Ali Paşa idi / Evvelâ bu çeşmeyi ihyâ eden merd-i bihîn / Evliyâ nâmiyla marûf câmilî inşâ eden / Hazret-i Tevfik Efendi sâkin-i huld-i berîn / İşte ol zâi-î şerîfin zevce-i pâkizesi / Menba-ı himmet Hanife-nâm hâtûn-ı güzîn / Sonra işbu çeşme-i teccâd ü ihyâ eyledi / Mazhar-ı ecr-i azîm etsin onu Rabb-i muîn / Bir su içtim Fehmî âmin-hân olup târihine / Nâil-i Kevser ola ervâh-i pâk-i müsîlimin

Sehremini

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Dibekci Ali Sokağı Çesmesi

Cesme, Sehremini Mahallesi'nde, Mevlanakapı Caddesi ile Dibekci Ali Sokağı'nın kesistiği kösede yer almaktadır. Kitabesi günümüze ulaşamayan cesmenin yapılıs tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

Meydan cesmesi olarak inşa edilen dikdörtgen planlı cesme, büyük bir hazneye sahiptir. Tuğla-taş almasık örgülü cesmenin, ayna taşı ve kurnası ise küfeki taşından imal edilmiştir. Cesmede temizlik ve derz çalışması yapılarak yüzey kayıpları özgün malzemelerle tamamlanmıştır. Üst örtüsü alaturka kiremit çatılı olarak yenilenmiş ve cesme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Dervişali

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Draman Çesmesi

Cesme, Dervişali Mahallesi'nde, Astarıcı Sokakı ile Draman Çesmesi Sokakı'nın kesdiği kösede yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Klasik Dönem mimarisini yansıtan çeşme, haznesiz olup tek yüzlü ve sivri kemerlidir. Kesme tas örgülü çeşmenin süslemeli ayna taşı mermerdir. Çeşmede temizlik ve derz çalışmaları yapılmış ve kurna bölümü açığa çıkarılmıştır.

Atıkali

Yapılış Tarihi: 1793

Ebubekir Ağa Çesmesi

Ebubekir Ağa Çesmesi; Atıkali Mahallesi, Nisanca Caddesi üzerinde, Keskin Dede Mescidi Haziresi yanında yer almaktadır. Oval planlı ve haznelidir. Yazılı kaynaklarda, üç satırdan oluşan kitabesinin Sümbülzade Vehbi'ye ait olduğu zikredilmekte olup kitabesinden Kapıcıbaşı Ebubekir Ağa tarafından 1793 yılında yaptırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Ön cephesi mermer ve sıvalı olmak üzere iki bölümden oluşan çesmenin mermer ayna taşı; profil ile çerçeveli olup oyma ve kabartma tezyinatlıdır.

Cesmenin mermer bölümleri; silme ve oturma sekileri olmak üzere eksik parçaları tamamlanmış, sıvalı yüzeyleri özgün malzeme ile yenilenmiştir. Son olarak yapının yüzeyleri kimyasal ve mekanik yöntemlerle temizlenerek plastik onarımları yapılmış, özgün olmayan müdahalelerden arındırılmıştır. Kitabesinde ise renk ve altın varak çalışması yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1208):

Ya'nî ol sâhib-i hayrât semiy-y-i Siddîk
Etdi bu çeşme-i dil-cûyî yolunda icrâ

Vehbiyâ cevher-i târîhi verir tab'a safâ
Bî-adil âbi revân kıldı Ebûbekir Ağa

Muhzîrân-ı der-i feyz-âver-i Sadr-ı Rûmün
Safvet-i tab'ile mümtâz rızâ-cûy-ı Hudâ

Mevlanakapı

Yapılış Tarihi: 1881

El Hac Mehmed Tevfik Efendi Çesmesi (Tavanlı Çesme)

Tavanlı Çesme olarak da bilinen çeşme; Mevlanakapı Mahallesi'nde, Karabas Çesmesi Sokakı ile Balâ Tekkesi Sokakı kesiminde bulunmaktadır. 1881 yılında klasik kesme tasta sivri kemerli olarak inşa edilmiştir ve mermer ayna taşının iki yanında birer tas yuvası mevcuttur. Çesmenin kitabesi günümüze ulaşmamıştır.

Bakım onarım çalışmaları kapsamında çatı örtüsü kiremit tamamlama çalışmaları yapılmıştır. Önceki dönemlerde yapılan cephe yüzeyinde bulunan çimento esaslı niteliksiz müdahaleler cepheden uzaklaştırılmıştır. Zaman içerisinde tas yüzeylerde oluşan kayıplar, plastik onarım tekniği ile tamamlanmıştır. Cephe yüzeylerinde oluşan kirlenmeler mekanik yöntemlerle temizlenmiş ve çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi günümüze
ulaşmamıştır.

Kitabesi (Hicri 1298):
Çeşme-i tavanlı bâni-i sâni Elhac Mehemed
Tevfik Efendi rahmetullahi aleyh

Sehremini

Yapılış Tarihi: 1736-37

Emine Sultan Çesmesi

Cesme, Sehremini Mahallesi'nde Küçük Saray Meydanı'nda yer almaktadır. Sultan II. Mustafa'nın kızı ve III. Ahmed'in yeğeni olan Emine Sultan tarafından 1736-37 yılında inşa ettirilmiştir. İki adet kitabesi bulunan çeşmenin ayna taşı üzerinde bulunan üç beyitlik inşa kitabesi Hattat Remzi tarafından yazılmıştır. Tamir kitabesi ise 1764-65 yılına aittir.

Cesme, hazneli olup dikdörtgen bir plana sahiptir. Kaba yonu taş örgülü çeşmenin ön yüzü kesme taş, ayna taşı ve kurnası mermerden yapılmıştır. Besik çatılı örtüsü alaturka kiremit kaplanarak yenilenmiştir. Çeşmede taş ve tuğla malzeme onarımları, temizlik ve derz çalışmaları yapılmıştır. Çevre düzenlemesi yapılarak yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

İnsa Kitabesi (Hicri 1149):

Çıktı başdan bir makâma şevk ile aynü'l-hayât
Cûşa geldi gûş edip bu âb-i sâfîn makdemin
Bu dil-efzâ mevkî'nin etdi havâsına heves
Ayn-ı Kevser reşkle akıtdı çeşm-i nermin
Çeşme-sâr-ı dilde Remzî yazdılar târîhini
Emine Sultân ıcrâ etdi lutfu Zemzem'in

Tamir Kitabesi (Hicri 1178):

Nice dem hâli harâb iken mürür-i dehr ile
Böyle bir ayn-ı hayât olmuşdu tecdîd-i mahâl
Târîhi Sultân Mahmûd kılın du'â rûhuna
Nûş idenler çeşme-i dil-cüydan âb-i zülâl

Mevlanakapı

Yapılıs Tarihi: 1738-39

Emine Sultan Çesmesi

Çesme, Mevlanakapı Mahallesi'nde, Küçük Saray Meydanı Caddesi üzerinde, Mimar Acem Camii'nin avlu kapısının yanında yer almaktadır. Sultan II. Mustafa'nın kızı Emine Sultan tarafından 1738-39 yılında yaptırılmıştır.

Sivri kemerli olan çesme kesme taştan inşa edilmiştir. Çesmenin cephesi ayna taşı ile süslenmiştir. Çesmenin temizliği yapılarak hasarlı parçaları onarılmıştır. Çevre düzenlemesi yapılarak yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1151):

Zihî aynü'l-hayât ü Kevser-i cennet ki cârîdir
Sarây-ı Emine Sultan binti-Gâzî Mustafâ Hân
Kesirü'l hayr ü zü'l-lütf u atâ sultân-ı zî-şân kim
Müsellemdir ger medh-i dödmân-ı Âl-i Osmân'dan
Ola pür-sebz ü hurrem ravza-i hayrât ü âsârı
Akıdı âleme mizab-ı lütfîn delv-i mizândan

Husûsâ Kethüdâ Hâcî Hüseyin Ağa çü sa'y etdi
Eder ümmîd-i afv ü mağfiret pes Rabb ü Rahmândan
Eder bir reşha-i temrîz yâ Rab âlemi sır-âb
N'ola bir katre berceste olursa bahr-i gufrândan
Dedim itmâmına Remzî gellip bir misra'-ı târîh
Şifâ-yı sadr ola mâ' iç zülâl-i Emine Sultân'dan

İskenderpaşa

Yapılış Tarihi: 1701

Feyzullah Efendi Çesmesi

Çesme; İskenderpaşa Mahallesi'nde, Macar Kardeşler Caddesi'nin Feyzullah Efendi Sokakı ile kesiştiği yerde, Feyzullah Efendi Medresesi (Millet Kütüphanesi)'nin yan cephesinde bulunmaktadır.

Medresenin de banisi olan Seyhülislam Hoca Sadeddinzade Feyzullah Efendi tarafından yaptırılan çesme, 1701 yılında klasik tarzda kesme taştan inşa edilmiştir. Cephesinde yıldız, gülbezek ve Mühr-ü Süleyman motifleri işlenen çesmenin sıvri kemerinin üzerinde Edirneli Seyh İbrahim Gülsenî'nin oğlu Kâmi Mehmed Efendi'ye ait olan kitabe yer almaktadır. Sağ yanında mermer dinlenme sekisi bulunan çesmenin bir kısmı, yol seviyesinin yükselmesi sonucu kaldırım kotunun altında kalmıştır.

Onarım kapsamında çimento esaslı nitelsiz müdahalelerin itinalı raspa çalışmaları yapılarak, özgün hidrolik kirec esaslı derz onarımları tamamlanmıştır. Çesmenin temizlik ve bakım çalışmaları yapılmıştır.

Kitabesi (Hicri 1112):

Hâce-i hâkân-ı a'zam hazret-i fetvâ-penâh
Seyyidü'l-âfâk Feyzullah kudsiyyü'l-hisâl
Bu nümûvv dâr-ı tahûru sû-be-sû icrâ edip
Eyledi âsâr-ı pür-envârını cennet-misâl

Cüşîş-i mâ'û'l-hayâtıdır ferâh-bahşâ-yı cân
Hod-be-hod olmuş sadâ-yı kulculü zib-i makâl
Lûle gördüm Kâmiyâ târîh için atşâne der
Gel gel iç bu çeşme-sâr-ı nûrdan âb-ı zülâl

Hırka-i Şerif

Yapılış Tarihi: 1625-26

Gürcü Mehmet Paşa Çeşmesi

Çeşme, Hırka-i Şerif Mahallesi'nde, Kececiler Caddesi ile Aktar Sokağı'nın kesistiği kösede yer almaktadır. Sadrazamlık yapan Gürcü Mehmet Paşa tarafından 1625-26 yılında yaptırılmıştır.

Çeşme, hazneli olup ön yüzü sivri kemerlidir. Kesme taştan inşa edilen çeşme, zamanla yol seviyesinin altında kalmıştır. Çeşmede temizlik, derz, tütleme çalışmaları yapılmıştır. Kurna bölümü açığa çıkarılan çeşmeye günümüzde basamaklarla erişilmektedir. Çeşme yıllar sonra yeniden suyuna kavuşmuştur.

Kitabesi (Hicri 1035):

Sâhibü'l-hayrât olan Gürcü Mehemed Paşa
Bu su ile şimdi hayli çeşmeler etdi sebîl
Başka bir yol ile geldi cümlesi başdan başa
Gayrı suya katmadı fâ olmaya kâl ile kîl
Bir sudur kim gelmemişdir dahi gelmez şöyle bil
Hak ona versin dediler cümlesi ömr-i tavîl

Bâğ-ı cennetden çıkıpdır lezzetinden anla gör
Zâhirâ mâ'-i ma'indir lâkin ayn-ı Selsebîl
Bu iyi çeşme yapıldı şimdicek o sahî kim
Kimseye olmaz müyesser böyle bir hayr-ı cezîl
Göricek tahsîn edip hâtif dedi târîhini
Sûyunu mâ'-i ma'în bil çeşmesin hem Selsebîl

Cibali

Yapılış Tarihi: 1853

Hacı Arif Ağa Çesmesi

Hacı Arif Ağa Çesmesi, Cibali Mahallesi, Haydar Caddesi üzerinde Haydar Medresesi'nin karşısında yer almaktadır. Hacı Arif Ağa tarafından 1853 yılında yaptırılmış olan çeşme; hazneli olup kare planlıdır. Almasık duvar örgülü çesmenin ön cephesine yerleştirilmiş olan mermer ayna taşı iki sütun arasına konumlandırılmıştır. İki satırdan oluşan kitabesi ise sütun başlıklarının üzerinde, bir kornis altında yer almaktadır.

Onarım kapsamında muhdesler ve niteliksiz müdahaleler çeşmeden arındırılmış bitki ve yüzey temizliği yapılmıştır. Çeşmede derz onarımları yapılarak eksik bölümlerinde tas-tuğla bütünlemesi yapılmıştır. Çimento esaslı malzeme ile kaplanan üst örtü cürütme ve raspa yöntemleriyle kaldırılıp yerine aslına uygun şekilde yonu taşı kaplanmıştır. Çesmenin mermer seki taşlarının gerekli kısımlarına yeni imalatlar eklenmiştir. Kitabesinde ise renklendirme ve altın varak çalışması tamamlanan çeşme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1269):

Vec'e'alnâ mine-İmâ-i kulle şey-in hayy
"Etmışdi Hacı Arif Ağa rihlet-i bekâ
Rûhu için oldu bunda revân âb-ı can-fezâ

Dil-teşnegâna söyledî târîhini Senîh
Âb iç bu çeşmeden gel et o merhûma duâ

Ayvasaray

Yapılış Tarihi: 1735

Hacı Bekir Çeşmesi

Çeşme, Ayvasaray Mahallesi'nde, Sultan Çeşmesi Sokağı üzerinde yer almaktadır. Hacı Bekir tarafından 1735 yılında yaptırılmıştır.

Çeşme, tek yüzlüdür. Kas kemerli ayna tasının sağ ve solunda gülbezek rozetler bulunmaktadır. Temizlik ve derz çalışmaları yapılan çeşme, yol kotuna taşınarak kurna bölümü eklenmiş ve suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1148):

Sâhibü'l-hayrât olan Hacı Bekir bu çeşmeden
Fisebîllâh etdi Zemzemi İcrâ gel iç
Habbezâ tevîk-i Bârî kim bu ayn-ı bi-bedel
Eyledi leb-teşneye âb-ı zülâl i'tâ gel iç
Hızr ile İskender-âsâ gezme zulmet içre sen
Âb-ı hayvân aydırır bu ayn-ı bi-hemfâ gel iç

Lülesi söyler İlsân-ı hâl ile güyâ sana
İşte mâ-i zindeğî gel yâ vuzû et yâ gel iç
Nûş iden âbın diye birbirine bânîsinin
Meşreb-i pâkin kederden hîfz ede Mevlâ gel iç
Teşnegâna târîh-i İtmâmını dedi Vesîm
Nûş ola bu çeşme-i Hâcî Bekirden mâ' gel iç

Sultanahmet

Yapılış Tarihi: 1713-14

Hacı Hasan Çeşmesi

Çeşme, Sultanahmet Mahallesi'nde, Oyuncu Sokağı üzerinde yer almaktadır. Hacı Hasan tarafından 1713-14 yılında yaptırılmıştır.

Çeşme, hazneli olup kesme taştan inşa edilmiştir. Kabartma tezyinatlı ayna taşının her iki yanında kemer seviyesine kadar devam eden iki adet mermer parça bulunmaktadır. Bu parçaların üzerinde tabaklar içinde nar ve üzüm gibi bereketi temsil eden meyveler resmedilmiştir. Seki taşları yenilenen çeşmenin, hazne ve cephelerindeki cimentolu sıvalar alınarak özgün malzeme ile yeniden sıvası yapılmıştır. Yıllar içinde çeşme yüzeyine sürülen boya katmanları itinalı bir şekilde temizlenmiş ve çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1125):

Bârekallâh yaptı el-Hâc Hasan bu çeşmeyi
Etdi hayrât ol ağa-yı muhteşem âb-i hayât
Çok şükür kim oldu câri âleme mâ'-i tahür
Yâ ilâhî devleti tâ haşre dek bula sebât
Nüş edenler âb-ı cüyün yâd etsin hayr ile
Ey gönül gel sen dahî nüş eyle iç âb-i hayât

İnşâllah âb-ı Kevserden nişândır güylüyâ
Hüzn ü gamdan sâhibine vere Hak fevz ü necât
Dü cihanda tâhîri Hak hem şefii ol Resûl
Cennetü'l-Me'vâ'da içe ol şarâb-ı tayyibât
Oldu itmâm Mürîya sen yaz onun târîhini
Yapdı el-Hâc Hasan Ağa çeşme-i kânü'l-hayât

Zeyrek

Yapılış Tarihi: 1819-20

Hacı İsmail Ağa Çesmesi

Çesme, Zeyrek Mahallesi'nde, Yesarizade Caddesi üzerinde yer almaktadır. 1819-20 yılında Hacı İsmail Ağa tarafından yaptırılan çesmenin kitabesi üç satırdan oluşmaktadır.

Kare planlı çesme haznelidir. Süslemeli ayna taşı mermerden olup üzerinde kitabe işlenmiştir. Ayna taşı profilli çerçeve içine alınmıştır. Geriye kalan duvarlar zeminden alması düzeninde başlayıp sıcak seviyesinde moloz örgü olarak nihayetlenmektedir. Onarım çalışmalarında, ön cephede yer alan çimento esaslı sıva titayla sökülerek özgün alması duvar dokusu ortaya çıkarılmıştır. Temizlik çalışmalarından sonra kitabesi varaklanmıştır. Dolu olan kurnası acılarak seki taşları tamamlanmış ve suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1235):
Sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât
Ser-bevvâbin-i Dergâh-ı Âlî Emin-i Surre-i
Hümâyün el-Hâc İsmail Ağa

Yavuz Sultan Selim

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Hacı Mehmed Çesmesi

Hacı Mehmed Çesmesi, Müstantik Sokakı üzerinde yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve banisi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Kesme taş örgülü olan çeşme kare planlı olup haznelidir. Ön cephesinde sivri kemerin oluşturduğu nis üzerinde dört kösesi cicek motifli mermer ayna taşı bulunmaktadır.

Onarım kapsamında cephelerde ve çatıda bulunan niteliksiz tuğla tamamlamalar ile çimento esaslı sıvalar raspa edilerek çeşmeden uzaklaştırılmıştır. Zaman içinde çeşme yüzünde oluşan kirlilik ile bitkiler uygun mekanik ve kimyasal yöntemlerle temizlenmiştir. Cürütme ve derz onarımları yapılan çeşmenin özgün mermer ayna taşı ve kurna bölümlerinde gerekli işlemler yapılmıştır. Tesisatı tamamlanan çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Ali Kuşçu

Yapılış Tarihi: 1595-96

Hafız Ahmed Paşa Külliyesi Çesmesi

Cesme, Ali Kuşcu Mahallesi'nde, Fatih Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Cesme, 1595-96 yıllarında Vezir Hafız Ahmed Paşa tarafından inşa ettirilen külliye'nin bir parçasıdır. Cesmenin özgün kitabesi günümüze ulaşmamıştır. 1976-1991 yılları arasında külliye ile ihya edilen çeşmeye bu dönemde yeni bir kitabe eklenmiştir.

Kesme tas örgülü çeşme, tek yüzlü ve sivri kemerlidir. Çeşmede temizlik ve derz çalışması yapılmıştır.

Kitabesi:

De ki: suyunuz yere batarsa söyleyin, size kim temiz bir su kaynağı getirebilir?

Dervişali

Yapılış Tarihi: 1923-24

Halil Abdurrahman Çesmesi

Cesme, Dervişali Mahallesi'nde, Draman Sokağı Çesmesi ve Zülüflü Sokağı kösesinde yer almaktadır. Farezade Halil bin Abdurrahman tarafından 1923-24 yılında yaptırılmıştır.

Mermer yeşil porfirlerden oluşan ayna taşı bölümünün her iki yanda pembe renkli sütunlar yer almaktadır. Yapıldığı dönemin eşsiz örneklerinden biri olan cesmenin kurna kapağı üzerinde kabartmalı bir çiçek motifi bulunmaktadır. Bitkisel ve rumi palmetlerden oluşan mermer ayna taşının üst bölümündeki ıstıridye motifleri göze çarpmaktadır.

Cesmenin yüzeyi kimyasal ve mekanik yöntemlerle temizlenerek plastik onarımları yapılmıştır. Kurnasındaki eksik parçalar tamamlanmış, kitabesinde renk ve altın varak çalışması yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1342):
Bismillahirrahman Errahim / Ey mülk'ün sahibi olan Allah!
Farezade Halil bin Abdurrahman
Ya Rab! Beni ve ümmet-i Muhammed'i şefaati-i Peygamberi'den mahrum kılma!

Cibali

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Haraccı Çesmesi

Cesme, Cibali Mahallesi'nde, Üsküplü Caddesi üzerinde, 1475 tarihli vakfiyesinden bu tarihten önce yapıldığı düşünölen Haraccı Kara Mehmed Camii'nin yanında yer almaktadır. İsmi bu camiden alan cesmenin kitabesi günümüze ulaşmadığından yapılıs tarihi ve yaptıranı hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır.

Cesme, hazneli olup kare planlıdır. Cesmenin sol tarafına bitişik bir hazire bulunmaktadır. Cesme, zeminden orta seviyeye kadar kesme tas kaplı olup orta seviyeden çatı seviyesine kadar ise tuğla örgölüdür. Cesmenin ayna taşı ve kurnası mermerdir. Cesmenin bozulan cephesi onarılmış, üst lentosunun ve seki taslarının eksik bölümleri mermerden imal edilmiştir. Üst örtüsünde bulunan otsu ve odunsu bitkiler temizlenerek projesine uygun şekilde alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Cesme yanında bulunan cami haziresi de çalışma kapsamına dahil edilerek onarılmıştır. Yapılan onarım sonrası cesme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Haseki Sultan

Yapılış Tarihi: 16. yy.

Haseki Sultan Çeşmesi

Cesme, Haseki Sultan Mahallesi'nde, Haseki Caddesi üzerinde ve Haseki Sultan Külliyesi'nin güneyinde yer almaktadır. 16. yüzyılda inşa edilen cesmenin, 1766-67 yılında onarıldığı üzerindeki mermer kitabeden anlaşılmaktadır.

Cesme, kesme tas örgülü ve tek yüzlüdür. Klasik tarzdaki dikdörtgen çerçeve içinde sivri kemer nisli cesmenin ayna tasına, iki sütun tarafından taşınan yuvarlak kemerli bir kabartma işlenmiştir. Çesmede temizlik ve derz çalışması yapılmış. Kaldırım kotunun altında kalan özgün kurna ve sekileri açığa çıkarılarak cesme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1180):

Haseki Sultân'ın ihyâ etdi rûh-ı pâkini
Eyledi âfâkı sır-âb-ı zülâl-ı iltifât
Zemzem-âsâ akdı ayn-ı çeşme-i âb-ı hayât
Hızr elinden âb-ı hayvân içdi cümle kâinât

Hobyar

Yapılıs Tarihi: 1663-64

Hatice Turhan Valide Sultan Sebil ve Çesmesi

Cesme, Hobyar Mahallesi'nde, Seyhülislam Hayri Efendi Caddesi ile Bankacılar Sokakı'nın kesistiği kösede yer almaktadır. 1663-64 yılında Hatice Turhan Valide Sultan tarafından yaptırılmıştır.

Sebil ve çeşme geniş bir sacak altında yan yana bulunmaktadır. Çesme, klasik tarzda yapılmış mermer kaplıdır. Sivri kemerin içinde ve köse boşluklarında kabartma süslemeler ve üzerinde kitabe bulunmaktadır. Mukarnaslı geniş bir kornis, sacağın altında cesmeyi boydan boya dolasmaktadır. Kullanımı devam eden cesmede temizlik ve önleyici koruma çalışmaları yapılmıştır.

Kitabesi (Hicri 1074):

Ümm-i pür-cüd-ı Mehemmed Hân kım
Zâtıdır âlemde zü'l-kadr-ı celil
Fî-sebillillâh bünyâd eyledi
Râh-ı Hakda böyle bir âlî sebil
Teşnegân için cihândan muttasıl
Akdi o mizâba âb-ı Selsebil

Kimseye olmaz müyesser dünyada
Böyle çeşme böyle bir hayr-ı cemil
Sa'yi meşkûr oluben Hak Hazreti
Vere ukbâda ücûrât-ı cezil
Onun itmâmın görüp târîh için
Dedi hâtîf kâne hayren fî-sebil

Aksaray

Yapılış Tarihi: 1792-93

Hazinedar Usta Çesmesi

Çesme, Aksaray Mahallesi'nde, Küçük Langa Caddesi üzerinde, Sıbyan Mektebinin altında yer almaktadır. 1792-93 yılında Hazinedar Usta tarafından yaptırılan çesmenin kitabesi bes satırdan olmaktadır.

Mermer kaplı tek yüzlü çesme sütunlar kullanılarak kendi içinde üç bölüme ayrılmıştır. Orta bölümde süslü bir kemer ve ayna taşı bulunmaktadır. Her iki yan bölüme ise simetrik bir şekilde seki üzerine konumlandırılmış iki küçük çesme daha ilave edilmiştir. Çesmenin temizlik ve önleyici koruma çalışmaları yapılmıştır.

Kitabesi (Hicri 1207):

Menba'-ı cüy-bâr-ı ihsandır
Meşreb-i şeh Selim-i mülk-ârâ
Böyle İskender-i zamâna delîl
Hızır eyley murâdına Mevlâ
Cârî oldukça çeşme-sâr-ı hayât
Zatı nûş eylesin zülâl-i bekâ
Nâz-perver Afife kim oldur

Sâbıkâ dâdı-yı şeh-i vâlâ
Kıldi Kassâblar yolun tathîr
Edip âb-ı inâyetin icrâ
Ey Sürûri dedim iki târîh
Katre-efşân olunca feyz-i Hudâ
Ayn-ı lutf-ı Hazinedâr Usta
Oldu dil-teşneye neşât-efzâ

Molla Fenari

Yapılıs Tarihi: 1754-55

Hekimoğlu Ali Paşa Çesmesi

Çesme, Molla Fenari Mahallesi'nde, Yeniceriler Caddesi üzerinde Atık Ali Paşa Camii'nin güneyinde yer almaktadır. Hekimoğlu Ali Paşa tarafından 1754-55 yılında yaptırılmıştır.

Çesme, devam eden cami duvarı arasına yükseltilmiş şekilde, kesme taştan tek yüzlü olarak inşa edilmiştir. Arşiv fotoğraflarından çesmenin birkaç kez onarılıp formunda değişiklikler yapıldığı tespit edilmiştir. Çesme, tekne hizasından başlayıp üst sacağa kadar devam eden sütun görünümüne plasterler ile yan örgüden ayrılmıştır. Çesmenin tam ortasında mermerden imal edilen bir ayna taşı ve dört satırlık kitabesi bulunmaktadır. Yapılan onarım ile ön cephesindeki yüzey kayıpları da bulunan taş örgü itinalı bir şekilde temizlenmiş gerekli görülen alanlarda kozmetik onarımlar yapılmıştır. Ayrıca çesmenin arka cephesindeki muhdes kaplama ve ekler, çimentolu sıvalar kaldırılmış; onarımı yapılan duvarın özgün malzeme ile yeniden sıvası yapılmıştır.

Kitabesi (Hicri 1168):

Fî-sebîllâh bu âb-ı sâfdan nûş eyle kim
Ayn-ı Tesnîm ü zülâl [ü] menba-i dil-cü gibi
Oldu cârî pâ-y-i âb-âsâ bu târîh-i selîs
Tâs ile iç Kevser-i cüd-i Ali'den su gibi

İskenderpaşa

Yapılıs Tarihi: 16. yy.

Horhor Çesmeleri

Cesme, İskenderpaşa Mahallesi'nde, Horhor Caddesi'nin Aksaray İstikametinde bittiği yerde Hindular Tekkesi önünde bulunmaktadır. Cesmenin kitabesi bulunmadığından kim tarafından ve ne zaman yapıldığı kesin olarak bilinmemekle beraber kaynaklarda Fatih Dönemi'nde inşa edildiği ve Kanuni Dönemi'nde onarıldığı bilgileri yer almaktadır. Cesme, cephe üzerinde yenicerilere ait isim ve sembollerin olduğu ender çeşmeler arasındadır.

Kesme taştan inşa edilen çeşme zamanla yol seviyesinin altında kalmıştır. Büyük ölçüde özelliklerini koruyarak günümüze ulaşan yapı, üç ayrı yuvarlak kemerli niş ile üç bölümden oluşmaktadır. Çesmeyi genel tipolojiden farklı olarak özelliğil kılan, iki tarafında külahlı ve açık pencerele kulelere sahip olmasıdır. Yapılan onarım çalışması kapsamında; çeşme yüzeyindeki bitkilenme ve kirlenmeler kimyasal ve mekanik yöntemlerle temizlenmiş; mermer sekilerin kayıp parçaları onarılarak tımlleme işlemi yapılmış, çeşmenin temiz ve atık su tesisatları yenilenmiştir.

Yavuz Sultan Selim

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Kadı Çesmesi

Cesme, Kadı Çesmesi Sokakı üzerinde, Yarhisar Camii'nin karşısında yer almaktadır. Yazılı kaynaklarda 16. yüzyıl olarak tarihlenen cesme, Kanuni Sultan Süleyman'ın hayratı olup yine aynı bölgede bulunan 15. yüzyıl eseri olan Yarhisar Camii'nin banisi olan, İstanbul Kadısı Mustafa Muslihiddin Efendi'ye ithafen Kadı Çesmesi olarak anılmaktadır. Kesme küfeki taştan inşa edilen cesmenin sivri kemerli sade ön cephesinde mermer ayna taşı ve kurnası mevcut olup kitabesi günümüze ulaşmamıştır.

Basit bakım-onarım çalışmaları kapsamında çeşmede mekanik ve kimyasal yöntemlerle bitki ve yüzey temizliği yapılmış, tesisatı tamamlanan çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Sultanahmet

Yapılıs Tarihi: 16. yy.

Kapı Ağası Çesmesi

Cesme, Sultanahmet Mahallesi'nde, Fenerlikapı Sokakı ile Tomurcuk Sokakı'nın kesiştiği kösede yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi bilinmemekle beraber Babussaade Ağası Hadım Mahmut Ağa tarafından, 1553 yılında Mimar Sinan'a yaptırılan cami ile birlikte inşa edildiği düşünülmektedir.

Cesme, hazneli olup sivri kemerlidir. Ön yüzü kesme taş örgülü, yan yüzü ise tas-tuğla almasık örgülüdür. Cesmenin temizliği yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Hırka-i Serif

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Karagümrük Meydan Çesmesi

Cesme, Hırka-ı Serif Mahallesi'nde, Karabulut Sokağı ile Karagümrük Meydanı Sokağı'nın kesdiği kösede yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Sivri kemerlerinden ve tepeliğindeki rumi palmetlerden cesmenin 16. yüzyılda inşa edildiği söylenebilir. Tarihi haritalarda meydan çesmesi olarak eser, özgün yerinden alınarak hemen arkasındaki sokak kösesine taşınmıştır. Günümüzde taşındığı bu alanda cephesi görülebilmektedir.

Kesme tas örgülü çeşmenin birbirinin tekrarı olan sivri kemerleri ve kemer iclerinde mermer ayna tasları ile ikiser adet tas yuvası bulunmaktadır. Her iki cephede de nisler üzerinde bos dikdörtgen kitabelikler bulunmaktadır. Kitabelikler üzerinde rumi süslemeler cesmeyi boydan boya dolanmaktadır. Cesmenin temizliği yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Yedikule

Yapılış Tarihi: 1813-14

Kayış Mustafa Ağa Çesmesi

Cesme, Yedikule Mahallesi'nde Hacı Evhaddin Caddesi üzerinde yer almaktadır. Bir sıra kesme taş ve üç sıra tuğla sıradan oluşan cesme, Babüssade Ağası Kayış Mustafa Ağa tarafından 1813-14 yılında yaptırılmış, 1874-75 yılında tamir edilmiştir. Tuğladan yuvarlak kemerli orta bölümde ampir üslup özelliklerini yansıtan mermerden imal edilmiş ziya desenli kitabeli bir ayna taşı bulunmaktadır.

Yapılan önleyici koruma çalışmaları kapsamında cesme yüzeyinde gerekli temizlik çalışmaları yapılmış, kitabesi varaklanmıştır. Tesisatı onarılan cesme tekrar suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1289):
Sâhib-ül-hayrat vel-hasenat Babüssade
Ağası sabık merhum Kayış Mustafa Ağa [Hicri 1228]
Efendim afiyet olsun cümle geçmişler ruhuna Fatih

Aksaray

Yapılıs Tarihi: 1859-60

Keçecizade Kazım Bey Çesmesi

Çesme, Aksaray Mahallesi'nde, Kargı Sokağı üzerinde, Fatih Dönemi'nde inşa edilen Canbaziye Cami Haziresi önünde yer almaktadır. Canbaziye Cami Haziresinde, yeniceri Ağası Yusuf Ağa, Lale Devri sairi Seyyid Vehbi, Keçecizade Ailesi'nden Kadı Salih Efendi, İzzet Molla ve Kazım Bey gibi birçok önemli kişi metfundur. Çesme, Keçecizade aile kabristanının önüne 1859-60 yılında hayır dua alma düşüncesi ile yaptırılmıştır.

Barok karakterli çesme, bitki motifleri ile süslü iki sütun arasında oymalı büyük bir ayna taşından oluşmuştur. Teknesi beyzî bir kurna biçimindedir. Çesme yüzeyindeki kirlilikler temizlenmiş, sütunları üzerine eklenen beton kemer kaldırılarak altın varakları yapılmıştır. Tesisatı yenilenen çesme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1276):
Keçecizâde Hanedanı makberesidir
Vâlidî atşândan târîhle eyler recâ
Çeşmeden gel iç su rûh-ı Kâzîma eyle du'â

Cerrahpaşa

Yapılış Tarihi: 1740-41

Kethüda Gülbuy Kadın Çesmesi

Cesme, Cerrahpaşa Mahallesi'nde, Hekimoğlu Alıpaşa Caddesi üzerinde, ihyası yakın bir tarihte tamamlanan Yavuz Mehmet Ağa Camii önünde yer almaktadır. Çesme, saray kethüdası olan Gülbuy Kadın tarafından 1740-41 yıllarında inşa ettirilmiştir. Cesmenin inşa kitabesi ön cephesinde yer almaktadır. Bundan haric cesmenin cami yönündeki cephesinde de tamir kitabesi olduğu düşünülen ikinci bir kitabe daha bulunmaktadır.

Uygulama kapsamında öncelikle bitki, mühdes malzeme ve yüzey temizlikleri yapılmıştır. Almasık duvar dokusundaki malzeme kayıpları özgün taş ve tuğla malzemelerle tamamlanmış, derz onarımları yapılmıştır. Tonozlu örtü gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra alaturka kiremitle örtülmüştür. Yol seviyesinin altında kalan kurna bölümünde kot çalışmalarını yapılarak cesmenin ön cephesi açılmıştır. Kitabeler varaklanarak çeşme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1153):
Kethüdâ Kadın bu ayın-ı sâfı ıcrâ eyleyip
Mevkî'inde kıldı ırvâ-yı atâş-ı kâinât
Hak bu kim sükkânı bu semtın suya muhtâc idi
Edicek ahvâline sarf-ı nigâh-ı iltifât

Niyet-i hayr ile bu çeşmeyi bünyâd edip
Sû yerine eyledi ıcrâ gül-kand-ı nebât
Lüle gördüm Rûhiyâ târihini işrâb eder
Çeşme-i Gülbüy'dan akdı aceb mâ'ül-hayât

İkinci Kitabesi (Hicri 1234):
Sâhib-ül hayrât vel hasenât ve râgib-ül cennet ved derecât
Divan-ı Hümayun hâcegânından Mehmed Emin Efendi'nin
Yusuf Çavuş ve valdeleri Ümmügülsüm Hatun ervahı şâd ola

Dervişali

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Kurtağa Çesmesi

Cesme, Dervişali Mahallesi'nde, Kurtağa Çesmesi Sokağı üzerinde yer almaktadır. Kitabesi günümüze ulaşmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Düzensiz besgen planlı çeşmenin üç yüzü kesme taş, arka iki yüzü sıvalıdır. Kurnalı cephesi kas kemerlidir. Onarım kapsamında çeşmedeki çimento esaslı niteliksiz müdahalelerden arındırılan cephenin mekanik ve kimyasal yöntemlerle temizlikleri yapılarak özgün harc ile onarımları tamamlanmıştır. Çesme tesisatı yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Aksaray

Yapılış Tarihi: 1732-33

Kürkcübaşı Külhanı Sokak Çesmesi

Cesme, Aksaray Mahallesi'nde, Kürkcübaşı Külhanı Sokağı ile Müezzın Sokağı'nın kesistiği kösede yer almaktadır. Cesmenin ön cephesinde bulunan 1732-33 tarihli kitabesinde banisinin kim olduğuna dair bir bilgi verilmemistir.

Kare planlı ve hazneli cesmenin sağ yan cephe duvarının bir bölümü üzerindeki otsu ve odunsu bitkilerin verdiği tahribat sonucunda yıkılmıştır. Cesmenin özgün döşeme seviyesinin günümüzde yol kötü altında kalması ve sokağın darlığı sebebiyle kot çalışması yapılamadığından dolayı cesme aktif hale getirilememistir. Cesmede cimento esaslı niteliksiz müdahaleler alınarak derz temizliği yapılmış; cephedeki almasıık duvarların eksik tas ve tuğlaları tümlenerek özgün harc ile derzlenmiştir. Günümüze ulaşmayan çatısı yapılarak kiremit örtüyle kaplanmıştır.

Kitabesi (Hicri 1145):

Bârekallâh sa'y ü himmet eyleyip bir ehl-i hayr
Eyledi bu ayn-ı pâki hasbeten-illâh binâ
İçmeyince geçmesin atşân bu nev çeşmeden
Âb-ı sâf-ı dil-keşi zirâ verir cânâ safâ

Nüş eden ihvândan budur temennâmiz müdâim
Sâhibü'l-hayrı du'â-yı hayr ile bir kez ana
Fenniyâ târîhini atşâna işrâb eyledim
Akdi bu nev çeşmeden Âb-ı Hayât-ı can-fezâ

Mevlanakapı

Yapılıs Tarihi:
Bilinmemektedir.

Melek Hatun Çesmesi

Çesme, Mevlanakapı Mahallesi'nde, Melek Hatun Camii Sokağı ve Melek Çesmesi Sokağı köşesinde yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yapıtını hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Kesme tas örgülü olan çesme, sivri kemerli ve haznelidir. Gülbezek motifli sivri kemerin içine yerleştirilen ayna taşı süslemeli olup mermerden yapılmıştır. Kare planlı olan çeşmede, odunsu bitkiler sebebiyle ayrılan taşlar tekrar özgün yerlerine geleneksel tekniklerle onarılarak yerleştirilmiştir. Mekanik yöntemlerle temizliği yapılarak çatısında yer alan niteliksiz müdahaleler kaldırılmış ve özgün taşlarla kaplanmıştır. Yol seviyesi altında kalan çeşmeye kot çalışması yapılarak kurna ile sekileri yenilenmiş ve suyuna kavuşturulmuştur.

Atıkali

Yapılıs Tarihi: 1682

Mustafa Ağa Çesmesi

Cesme, Atıkali Mahallesi'nde, Sarayağası Caddesi ve Nisanca Caddesi'nin kesiştiği kösede yer almaktadır. Cesme, Edirne Sarayı'nda görevli Mustafa Ağa tarafından 1754-55 yılında klasik üslupta kesme tas malzemeden bir meydan cesmesi olarak inşa ettirilmiştir.

Cephesi ince silmelerle dikdörtgen çerçeve içine alınmış olan cesmenin ayna taşı bölümü, bir sivri kemer ile belirlenmiştir. Bu çerçevenin iki yanında kum saati oymalı birer sütun vardır. Kemerin kilit taşı üzerinde ve kitabenin iki yanında birer gülbezek motifi bulunmaktadır. Mermer ayna taşı, iki servi ağacı arasında islenen bir gülbezek motifi ile bezenmiştir.

Cesmeye temizlik çalışması yapılmış, yüzeyindeki parça kayıpları özgün malzemelerle tamamlanmış, beton üst örtüsü sökülerek kiremit kaplı kırma çatı imal edilmiştir. Kurnası yol seviyesinin altında kalmış olan cesmeye kot çalışması yapılmış ve kırık oturma sekileri tamamlanarak yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1093):
Sâhibü'l-hayrât Ağa-yı sarây-ı Edrene
Mustafa Ağâ'ya rahmet ede Rabb-i kâinât
Nûş eden der bu eser itmâminin târihini
Çeşme-i pâk-i musaffâ bî-bedel mâ-i hayât

Cibali

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Nalinci Mehmet Mimi Dede Türbesi Çeşmesi

Çesme, Cibali Mahallesi'nde, Üsküplü Caddesi üzerinde, Nalinci Mehmet Mimi Dede Türbesi önünde yer almaktadır. Nalinci Mehmed Mimi Dede, Sultan III. Murad devrinde Bergama'dan İstanbul'a gelerek Azaplar Camii Carsisi'nda bir dükkanda nalıncılık yapmış ve 1592 yılında vefat etmiştir. Kaynaklarda cenazesinin padisah ve seyhülislam tarafından yıkayıp defnedildiği aktarılmaktadır. Çesmenin kitabesi olmaması sebebiyle türbe ile birlikte mi yoksa daha sonra mı eklendiği tam olarak bilinmemektedir.

Mermerden oluşan kas kemerli çesmenin onarımı türbe ile birlikte yapılmıştır. Bulunduğu caddenin dar olması sebebiyle kot çalışması yapılamamış ve suyu bağlanamamıştır.

Cerrahpaşa

Yapılış Tarihi: 1817

Nefise Hanım Çesmesi

Cesme, Cerrahpaşa Mahallesi, Org. Abdurrahman Nafiz Gürman Caddesi üzerinde, Kademi Serif Tekkesi'nin yanında yer almaktadır. Arşiv fotoğraflarında çeşmenin arkasında görülen moloz örgülü duvarın zamanla kaldırıldığı ve yerine binaların inşa edilerek çeşmenin arada bırakıldığı görülmektedir. Günümüzde Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin arka bahçe duvarında bulunan çeşme, Yeniçeri Ocağı Sercavuslarından Ali Ağa'nın eşi Nefise Hanım tarafından 1817 yılında yaptırılmıştır. İki mermer sütuncenin ortasında yer alan yuvarlak kemer içine kabartma kıvrımlarla bezenmiş bir ayna taşı yerleştirilmiştir. Düz bir kornis ile iki bölüme ayrılan üst bölümde kitabe ve istiridye kabuklarıyla süslü "maşallah" yazısı yer almaktadır.

Zaman içerisinde oluşan statik problemleri sebebiyle çevresi kapatılan çeşmenin projeleri hazırlanarak Koruma Kurulu onayı alınmıştır. Restorasyon kapsamında yerinden hareket eden ve bağlantıları kopan yapı parçaları sökülerek, onarımları yapıldıktan sonra kurnasından itibaren yerine yerleştirilmiştir. Çesme arkasına sonradan yerleştirilen ve zaman içinde bir bölümü yıkılan betonarme ek kaldırılarak çeşmeye uygun olarak kesme taştan yeniden imal edilmiştir. Çesmede gerekli görülen alanlarda mekanik ve kimyasal yöntemler kullanılarak temizlik çalışmaları yapılmış, eksik mermer parçalar tamamlanmış ve kitabesi varaklanmıştır. Tesisatı yenilenen çeşme yeniden suya kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1233):

Sâbıkâ ser-çavuşân-ı dergeh-i arş-ı âstân
Nâmdaş-ı fâtilh-i Hayber ağa-yı kâim-bîn
Banû-yı İsmet-serâyı ol ulûv-i himmetin
Menbâ'ül-hayrât Nefise Hanım ol iffet-karîn
Nâkd-i cüd u himmetin hep birr ü hayra sarf edip
Mevki'inde yapıdı böyle çeşme-i zibâ-mefin

Dense vasında sezâ 'aynen tüşemmâ Selsebil
Çâh-ı Zernzem havz-ı Kevser menba'-ı mâ'-i ma'in
Hayrın o zeynü'n-nisânin eyleyip makbül ede
Ömrün efvân sa'yini meşkur Rabbü'l-âlemin
Dedi bir câmin Necâîî nûş edip târihini
Gel al iç bu çeşme-sâr-i nürdan mâ'-i ma'in

Molla Fenari

Yapılıs Tarihi: 1755-56

Nur-u Osmaniye Çesmesi (III. Osman Çesmesi)

Çesme; Molla Fenari Mahallesi, Nuruosmaniye Camii'nin Kapalıcarsı'ya açılan avlu kapısı bitişiginde yer almaktadır. Barok tarzı mimari ve süsleme unsurları taşıyan çesme, III. Osman tarafından 1755-56 yılında yaptırılmıştır. Mermerle kaplı cephe, sağ ve solunda aralıklı ikiser sütun barındırmaktadır. Catı kubbeli ve sacaklıdır. Çesmede dört beyitten olusan kitabe yer almaktadır.

Tarihi fotoğraflarda çesmenin, 1900'lü yılların başından itibaren harap durumda olduğu görülmektedir. Çesmenin bir veya daha fazla yangın sebebiyle hasar aldığı düşünülmektedir. Özellikle çesmeyi oluşturan taşlarda büyük oranda tahribat ve yüzey kaybı olmuştur.

Uygulama çalışmalarında güncel durum yeniden fotoğraf ve çizimlerle belgelenmiş, alınan numunelerle malzeme analizleri yenilenmiştir. Restorasyon ve konservasyonu, analizlere uygun kimyasal ve mekanik yöntemler ile yapılmıştır. Taşlarda yüzey koruma ve temizlik çalışmaları yapılarak gerekli yerlerde eksik ve kopan parçalar tümlenmiştir. Raspa çalışmaları ile ortaya çıkan kalemisleri aslına uygun olarak yapılmıştır. Çesmenin kitabesi özgün zemin rengine boyanarak varaklanmıştır. Patina işlemiyle çesme yüzeyine orijinaline uygun on farklı renk dokusu verilmiştir. Tesisatı onarılan çesme tekrar suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi:

Ne zîbâ çeşme-sâr-ı Hazret-i Sultân-ı âlem kim
Olur sır-âb onun cûdiyle Kayserin cümle atşânı
Bu mecrâ şüphesiz ser-çşememiz ab-ı rahmetdir
Ki olmuş lülesinden halka câri feyz-i Rabbânî

Şehinşâh-ı mekârim-pîşe dâd-ârâ-yı l'tânın
Hayât vermiş eder dil-teşnegâni cüy-i İhsânı
Zülâl-i cevdetinden nûş-ı âb-ı sâf edip âlem
Oku târîh-i pâki Çeşme-i Sultan Osmani

Sehremini

Yapılış Tarihi: 16. yy.

Odabası Behruz Ağa Çesmesi

Çesme, Sehremini Mahallesi'nde, Mevlanakapı Caddesi üzerinde, Odabası Behruz Ağa Külliyesi'nin kuzeyinde yer almaktadır. Kitabesi olmaması sebebiyle yapılış tarihi tam olarak bilinmemektedir fakat cami ile beraber yapıldığı düşünülürse 1562 yılına ait olmalıdır.

Külliye duvarında bulunan çesme sivri kemer içine mermer bir ayna taşı konularak inşa edilmiştir. Zamanla yol seviyesi altında kalan kurna bölümü kazı çalışmasıyla açığa çıkarılmıştır. Cephe temizliği yapılan çesme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Hırka-ı Serif

Yapılış Tarihi: 1862

Pertevniyal Valide Sultan Çesmesi

Çesme, Hırka-ı Serif Mahallesi'nde, Karabulut Sokak üzerinde yer almaktadır. Pertevniyal Valide Sultan tarafından vakfedilen birçok çeşmeden biri olarak 1862 yılında yaptırılmıştır.

Arka tarafında vaktiyle bir kilisenin bulunması sebebiyle halk arasında "Kilise Çesmesi" olarak da bilinmektedir. Kare planlı olan çeşmenin su haznesi vardır. Duvarları büyük ölçüde moloz taştan örülmüş ve üzeri sıvalıdır. En dikkat çekici bölümü mermerden inşa edilen ayna taşı ve Mehmet Sevki Efendinin yazdığı kitabenin oluşturduğu ön cephesidir. Kitabenin orta kısmında ayrıca Sultan Abdülaziz'in, defne taşları ile süslenmiş bir tuğrası yer alır.

Çesmenin arka cephesindeki yıkılan duvar özgün malzeme ve geleneksel teknikle tamamlanmıştır. Kitabe üzerinde bulunan taç bölümü tasındığı İSKİ Vakıf Sular İdaresi'nden alınarak yerine monte edilmiştir. Cephe üzerinde bulunan çimento esaslı niteliksiz sıvalar kaldırılmış, özgün hidrolik kirec harçlı siva ile sıvanmıştır. Çesmenin mermer ayna taşı temizliği yapılmış, seki ve kurna taşları konularak yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1279):

Adalet taht-gâhında kıyam itdikçe...
Hatûdan hıfz ide Mevlâ vücûd-i Abdülâziz-Han
Karagömrük meyânında idübdür hayriyle ihsan
Muvaffak oldu bu hayre gefirdî hoş âb-ı revan

İçenler mâ-i zülâlden ideler hayr ile duâ
Yapub bu çeşmeyi ihya eyledi Valide Sultan
Mezid-i ezyan itsün füzun-ı ömrü şevketle [?]
Maderî oldu cihanın Pertevniyal-i uluvvü ş-şan

Mevlanakapı

Yapılış Tarihi: 1896

Piristû Kadın Çesmesi

Cesme, Mevlanakapı Mahallesi'nde, Bâlâ Süleyman Ağa Külliyesi Camii karşısında yer almaktadır. Piristû Kadın Efendi tarafından 1896 yılında, külliye'nin ilk banisi olan Bâlâ Süleyman Ağa Hazretleri'nin ruhu için yaptırılmıştır. Cesme, yapıldığı dönemde tekkenin derviş odaları olarak hizmet veren ancak günümüzde ilkokul binası olarak kullanılan yapının sol köşesine yerleştirilmiştir. Kabartmalarla süslü, kitabeli bir ayna tasından ve önüne yerleştirilmiş kurna ve iki yalak kısımdan oluşmaktadır.

Cesmenin mermer yüzeyleri uygun kimyasal ve mekanik yöntemlerle temizlenmiş, gerekli güçlendirme çalışmaları yapılarak kitabesi varaklanmıştır. Yapının toprak ile doldurulmuş olan kurna ve yalak kısımları gün yüzüne çıkarılmış, kayıp olan parçaları özgün malzeme ile tamamlanmıştır. Su tesisatı bağlanılarak, cesme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1313):

Cennet-mekân Firdevs âşîyan Gazi Eb'ül feth
Sultan Mehmed Han Hazretlerinin Topçubaşısı
bu makamın bâni-i evveli Bâli
Süleyman Ağa Hazretlerinin ruh-i kudsiyyeleri
için Perestu Kadın Efendinin hayratıdır.

Taya Hatun

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Saka Çesmesi

Cesme, Taya Hatun Mahallesi'nde, Cakmakcılar Yokusu ile Sandalyeciler Sokagı'nın kesistiği kösede, Cakmakcılar Camii önünde yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Üç yüzlü cesmenin eksik mermer parçalarının tümlemesi ve cephe temizliği yapılmıştır. Kırmacı'nın çalınan kursun örtüsü yenilenecek suyunu kavuşturulmuştur.

Seyyid Ömer

Yapılış Tarihi: 1726

Saliha Sultan Çesmesi

Saliha Sultan Çesmesi, Yedi Emirler Çesmesi Sokağı ile Silivrikapı Caddesi'nin kesisiminde yer almaktadır. Çesme, I. Mahmud'un annesi Saliha Sultan tarafından 1726 yılında yaptırılmıştır. Üç yüzlü olarak tasarlanan çesmenin köseleri kum saatli sütuncelerle yumusatılarak, yan cephelerine de iki adet mermer rumi taçlı küçük çesme yerleştirilmiştir. Kesse küfeki tasta inşa edilen çesmenin sivri kemerli sade ön cephesinde mermer ayna taşı ve inşa kitabesi dikkati çekmektedir. Haznesi alemlî bir kubbe ile örtülmüştür.

Onarım kapsamında çesmede uygun mekanik ve kimyasal yöntemlerle bitki ve yüzey temizliği yapılmış; taşların derzleri yenilenerek gerekli yerler bütünlendirilmiş, plastik onarımları tamamlanmıştır. Günümüzde kaybolmuş olan ahşap sacağın metal kancalarına korozyon temizliği sonrası boya uygulanmıştır. Kitabelerinde zemin renklendirmesi ve altın varak çalışması tamamlanmıştır.

Kitabesi (Hicri 1138):

Hidivv-i muhterem sultân-ı âlem dâver-i Ekrem
Hudâvend-i muazzam Hân Mahmûd-ı felek-unvân
Hemîşe mâder-i ismet-medârî sa'y edip hayra
Cihâni sû-be-sû âb-ı zülâle eyledi reyân
Bu âb-ı menba'ından şehre ıcrâ eyleyip kıldı
Susuz çok çeşme-sârî hisse-yâb-ı Zemzem-i İhsân
Emirler Tekyesi kurbünde bu nev çeşme-i pâki
Yapıp âl-i Resûlün eyledi ervâhını şâddân
Edip dâim muvaffak mâderin âsâr-ı hayrâta
Şehinşâh-ı cihânin sâyesin memdûd ede Yezdân
Zebân-ı lûleden güç eyledim târihini Rûhî
Suvardı âlemi kandırdı sûya Vâlide Sultân

Ayna Taşı Üstü
Âb-ı sâfi içelim Bismillâh

Sol Küçük Çesme Üstü
Gel Vâlide Sultâna du'â eyle iç su

Sağ Küçük Çesme Üstü
Hak yoluna bu çeşme-i pâkizeyi yapı

Dervisali

Yapılıs Tarihi: 1565-66

Sekban-ı Ali Çesmesi

Kalın Ali Pasa ve Semiz Ali Pasa adıyla da bilinen çeşme, Dervisali Mahallesi'nde, Nureddin Tekkesi Sokağı ile Fevzipasa Caddesi'nin kesiştiği kösede yer almaktadır. Kanuni Sultan Süleyman Dönemi sadrazamlarından olan Ali Pasa tarafından 1565-66 yılında yaptırılmıştır.

Çeşme, hazneli olup kare planlı ve tek yüzlüdür. Gülbezek motifleriyle süslü ve dilimli kemerlidir. Kesse taş örgülü çeşmenin ayna taşı ve kurna taşı mermerdir. Altı mısralık kitabesinin ilk ve dördüncü satırları günümüze ulaşmamıştır. Bu bölüm mermerden sadece çerçeveleri işlenerek tamamlanmıştır. Temizliği yapılan çeşmenin, kot altında kalan kurnası açığa çıkarılmış ve yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 973):

Şehre Şatt gibi revân oldu sular her sûdan
İşlâp ağzı süyun akıtır oldu Bağdâd
Sâkî-i Kevser olur bu çünkü âlî Cennetde

Etti bu çeşmeyi emriyle Ali Bey bünyâd
Tâ içenler ideler rûh-ı Resûlullâha duâ
Haşre dek nâmını ideler anın hayr ile yâd
Gördü Âşık dahi bu ayn-ı âlî Kevserdir
Didi târîh-i revân: Ayn-ı Alî Kevser bâd

Niřanca

Yapılış Tarihi: Bilinmemektedir.

Sevgi Sokağı Çeşmesi

Çeşme, Niřanca Mahallesi'nde, Ermeni Patrikhanesi'nin ve Kumkapı Meryemana Ermeni Kilisesi'nin de yer aldığı Sevgi Sokağı üzerindedir. Kitabesi olmadığından çeşmenin inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Çeşme, dikdörtgen planlı ve haznelidir. Koruma Kurulu onaylı projeleri doğrultusunda muhdes ekler ve niteliksiz malzemeler çeşmeden uzaklaştırılmış, almasıık duvar örgüsünün eksik bölümlerinde taş-tuğla bütünlemesi ve derz onarımları yapılmıştır. Uzun süredir barınak olarak kullanılan çeşme isgalden arındırılarak, özgün görünümüne ve suyuna yeniden kavuşturulmuştur.

Ayvensaray

Yapılış Tarihi: 1899

Sinan Ağa Çesmesi

Çesme, Ayvensaray Mahallesi'nde, Esnaf Loncası Sokağı üzerinde yer almaktadır. Sultan Abdülhamid tuğrasının bulunduğu kitabe üzerinde çesmeye dair inşa bilgileri tam tarih sekilde verilmiştir. Bu bilgilere göre 10 Temmuz 1894 yılında yıkılan bir çesmenin yerine 21 Temmuz 1899 yılında Sinan Ağa tarafından yaptırılmıştır.

Çesme, hazneli ve kesme tas örgülü olup mermer bir ayna taşı ile bir kurnadan oluşmaktadır. Çesme yüzeyi kimyasal ve mekanik yöntemlerle temizlenerek plastik onarımları yapılmış, üst örtüsü otsu ve odunsu bitkilenmelerden arındırılarak onarılmıştır. Kurna ve oturma sekilerinin eksik bölümleri tamamlanmış; tuğralı kitabesi varaklanarak suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi:

Sâhibü'l-hayr Sinân Ağa
Târîh-i hedmi - Fi 28 Haziran yevm-i Salı Sene 1310
Târîh-i İnşâsı - Fi 12 Rebiülevvel yevm-i Pençşembe 1317

Hırka-i Şerif

Yapılış Tarihi: 1825-26

Sineperver Valide Sultan Çesmesi

Cesme, Hırka-i Şerif Mahallesi'nde, Eski Ali Paşa Caddesi üzerinde yer almaktadır. Cesme, 1825-26 yılında Sultan I. Abdülhamid'in eşi Sineperver Valide Sultan tarafından yaptırılmıştır.

Cesme, kesme küfeki taşı örgülü ve kare planlıdır. Ön cephesi, dört pilaster ile dikey olarak üçe bölünmüştür. Ortada kabartma süslemeleriyle mermer bir ayna taşı, üzerinde dört satırlık kitabesi ve en yukarıda cesme duvarı üzerinden bir kavisle yükselen tac bölümü bulunmaktadır. Cesmede bitki ve cephe temizliği yapılarak tesisatı onarılmış ve yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1241):

Sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât merhûm ve
magfûrun leh Sultan Mustafâ Hân vâlideleri,
ismetlû Sîne-perver Vâlide Sultan-ı alıyyü'ş-şân
Hazretlerinin eser-i hayrâtıdır

Ayvansaray

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Sultan Çesmesi

Cesme, Ayvansaray Mahallesi'nde, Sultan Çesmesi Sokağı üzerinde yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

İki gözlü çeşme Klasik Dönem mimarisini yansıtmaktadır. Özgün hali iki yüzlü olan çeşmeden geriye sadece tek cephesi kalmış ve arkasına bir bina inşa edilmiştir. Kesme taştan oluşan çeşmede temizlik, derz çalışması ve çatı onarımı yapılmış, eksik parçalar tamamlanarak yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Küçük Ayasofya

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Sultan Süleyman Çesmesi

Çesme, Küçük Ayasofya Mahallesi'nde, Kadirga Meydanı Sokakı üzerinde yer almaktadır. Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılan çeşmenin tamir kitabesinden Seyyid Ahmed tarafından 1893-94 yılları arasında tamir ettirildiği anlaşılmaktadır. Sadeliğiyle Klasik Dönem mimarisini yansıtan çeşmede temizlik ve önleyici koruma çalışmaları yapılarak suyuna kavuşturulmuştur.

Tamir Kitabesi (Hicri 1311):
Bâni-i sâni es-Seyyid Ahmed
İbni es-Seyyid Ahmed Halebî

Cibali

Yapılış Tarihi: 1559

Sahrah Çesmesi

Çesme, Cibali Mahallesi'nde, Esrardede Sokağı üzerinde, Tahir Aga Camii yakınında yer almaktadır. 1559 tarihli çeşmenin kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir.

Sade görünlü ve sivri kemerli olan çeşmenin üzerinde bulunan cemento esaslı niteliksiz onarımları kaldırılmıştır. Gerekli yerlerde tımlmeler ve kaybolan parçaların plastik onarımları yapılmıştır. Çeşmenin yol kotu altında kalan kurna ve oturma sekileri açığa çıkartılarak çevre düzenlemesi yapılmıştır. Kitabesi varaklanan çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 967):
Ayn-ı lütf-i şâh-ı erşed târîh
Hâzihî aynün li-mâin dâim

Balat

Yapılış Tarihi: 1927

Uzunköprülü Ali Efendi Çesmesi

Çesme, Balat Mahallesi, Mısmarcı Sokak üzerinde yer almaktadır. Tonoz örtülü, kare planlı çesme tas ve tuğla alması sistemle inşa edilmiştir. Ön cephesinde yarım daire kemer ile çerçelenmiş, içerisinde kurna ve kitabe bölümlerinin de yer aldığı bir niş bulunmaktadır. Çesmenin özgün kitabesi günümüze ulaşırken özgün kurnası tamamen kaybolmuştur. İnsan Süresi 21. Ayetten bir bölüm ile başlayan üç satırlık talik hatlı kitabesinden çesmenin 1927 yılında tüccar Uzunköprülü Ali Efendi tarafından inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Yapılan restorasyon çalışmalarında çesmenin yüzey kayıpları tamamlanmış, kemer ve tonoz örtüsü güçlendirilmiş, derzleme çalışması yapılmış, ayna taşı ile kurnası özgüne uygun şekilde yeniden üretilerek çesme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1345):

Ve sekâhüm rabbuhum şerâben tahûrân
Tüccâr-ı mu'tebereden sâhibü'l-hayr Uzun Köprülü
Ali Efendi'nin Halîlesi merhume Âişe Eşref Hanım'ın
ve kâffe-i ehl-i îmanın Ervahına el-Fâtîha

Sümbül Efendi

Yapılış Tarihi: 1875

Veli Efendizade Çesmesi

Velifendizade Çesmesi, Sümbül Efendi Mahallesi, Alper Sokağı ile Havacı Sinası Sokağı'nın kesistiği kösede yer almaktadır. İlk banisi Veli Efendizade olan çesmenin ikinci vakfedicisi kasap Hacı İbrahim'in oğlu Mehmet Efendi'dir. 1875 yılında inşa ettirilen yapı, kareye yakın dikdörtgen planlı ve haznelidir. Tuğla-taş almasık örgülü çesmenin, ayna taşı ve kurnası ise küfeki tasından imal edilmiştir.

Onarım kapsamında çimento esaslı nitelsiz müdahaleler çesmeden uzaklaştırılmış, derz çalışması yapılarak cepheler aslına uygun olarak almasık duvar örgüsü sisteminde tamamlanmıştır. Zaman içerisinde kaldırım kotu altında kalan çesmenin özgün kurna ve sekileri açığa çıkarılmış, eksik bölümleri mermerden imal edilmiştir. Çatısı ise muhdes kaplamalardan arındırılarak özgün yonu taşı ile kaplanmış, kitabesinde renklendirme ve altın varak çalışması yapılarak çesme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1292):

Sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Veli
Efendizâdenin vâkîf-ı sâni merhûm kasab el-

Hâc İbrahim Ağazâdeleri merhûm Mehmed
Efendinin eser-i hayriyesidir.

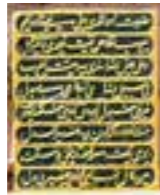
Dervişali

Yapılış Tarihi: 1715-16

Yahyazade Ahmet Efendi Çeşmesi

Cesme, Dervişali Mahallesi'nde, Yahyazade Sokağı ile Sarayağa Caddesi'nin kesiştiği kösede yer almaktadır. Cesme, Feyzullah Efendi tarafından Mekke ve İstanbul kadılığı yapan babası Yahyazade Ahmed Efendi'nin vasiyeti üzerine 1715-16 yılında yaptırılmış olup 1904 yılında Hâce Atiyye Hanım tarafından onarılmıştır. Yapı, almasık duvar örgü sistemi ile inşa edilmiştir. Çesmenin ön yüzünde inşa ve tamir olmak üzere iki adet mermer kitabe bulunmaktadır.

Cesme yüzeylerindeki yoğun bitkilenme ve niteliksiz müdahaleler uygun yöntemler kullanılarak temizlenmiştir. Tas ve tuğla yüzeylerde oluşan kayıplar özgün malzemelerle tamamlanarak onarılmıştır. Betonarme tabliye ile kaplanan üst örtünün itinalı sökümü gerçekleştirilerek doğal tas malzeme ile kaplanmıştır. Yaptığımız araştırmalar neticesinde Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi'nde olduğu tespit edilen inşa kitabesi, gerekli tümlleme çalışmaları sonrası varaklanarak özgün yerine montajı gerçekleştirilmiştir. Günümüze ulaşamayan mermer kurna imal edilerek cesme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1128):

Hazret-i Ahmed Efendi ya'nî Yahyâzâde kim
Eyleyip ihlâs-ı niyyet kıldı bu hayrı emel
Oglu Feyzullâh Efendi'ye vasiyyet eyleyip
Fı-sebîllâh akıtdı mâ'-i câri bî-bedel
Hayrını makbûl ede Hak kendini mağfûr edip
Cennet-i a'lâda kevserden vere hayrû'l-bedel
Dedi yek mısra'ta târihini bu müstemend
Ayn-ı kâmil âb-ı Yahyâzâde hayr-ı bî-bedel

Tamir Kitabesi (Hicri 1322):

Bu çeşme seksen seneden beri harâb olup
muattal kalmış ve sâhibetü'l-hayrât Hâce
Atiyye Hanım bu kere mükemmelen çeşmeyi
ta'mir ve suyuollarını tecdîd ettirip bâniye-i
sâniye ünvanını almıştır

Karagömrük

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Yakup Kethüda Çesmesi (Sofalı Çesme)

Çesme, Sarmasık Sokağı ile Niyazi Mısıri Sokağının kesiştiği köşede yer almaktadır. Kitabesi bulunmayan çesmenin banisi ve yapım tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Yakup Kethüda Çesmesi, Sofalı Çesme ve Sarmasık Çesmesi adıyla da bilinmektedir.

Osmanlı Dönemi klasik üslupta inşa edilen çesmesinin ön yüzü kesme taş, hazne bölümü ise almasık duvar örgülüdür. Çesmenin ön cephesinde bir sivri kemer içerisine alınan mermer ayna taşı bulunmaktadır. Çesmenin mermer kurnası günümüze ulaşmamıştır.

Gectiğimiz yıllarda, önleyici koruma çalışmaları kapsamında çesmenin üst örtüsüne yerleşmiş olan bitkiler temizlenmiştir. Yapılan restorasyon çalışmaları çerçevesinde ise söz konusu bitkilere ait, çesme haznesine dağılmış olan kökler yapıdan uzaklaştırılmıştır. Çesme cephelerinde bulunan yüzey kirlilikleri, niteliksiz malzemeler itinalı raspa ile uygun kimyasal ve mekanik yöntemlerle temizlenmiştir. Odunsu bitkiler sebebiyle dağılmak üzere olan hazne üzerindeki tonoz onarılmış ve arşiv fotoğraflarında görülen sacak detayları ile birlikte alaturka örtülü çatı inşa edilmiştir. Çesmenin eksik kurna bölümleri ve duvarları uygun malzeme ve tekniklerle tamamlanarak çesme suyuna kavuşturulmuştur.

Hırka-i Serif

Yapılıs Tarihi: 1585

Yakup Kethüda Çesmesi

Cesme, Hırka-i Serif Mahallesi'nde, Sofalı Cesme Caddesi üzerinde yer almaktadır. Sadrazam Mesih Paşa'nın Kethüdası Yakup Ağa tarafından 1585 yılında yaptırılmıştır.

Tarihi haritalarda yanında üç yalak sırası olan dört yüzlü bir meydan çesmesi olarak görülen eser, 1978 yılında yol çalışması yapımı sırasında yıkılmış, hayırsever bir vatandaş tarafından ön cephesi alınarak korumak için bina cephesine monte edilmiştir. Klasik Dönem mimarisini yansıtan çesmenin onarım kapsamında cephe temizliği yapılmış, derzlerde bulunan cimentolu harc alınarak kirec harcıyla yeniden derzlenmiştir. Kitabesi varaklanan çesmeye kurna taşı eklenerek suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 993):

Distür-ı ekrem-i Şah Aynı Mesih Paşa
Dünyayı kıldı ol luff ile revan-bahş
Ya'kub Kethüdası yaptı bu çeşme-sarı
Tarih didi Sü ey ab-i pak-i can-bahş

Ayvansaray

Yapılış Tarihi: 1557-58

Yatağan Çesmesi

Çesme, Ayvansaray Mahallesi'nde, Sakalar Yokusu üzerinde yer almaktadır. 1557-58 tarihli çeşmenin kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Ayvansaraylı Hüseyin Efendi'nin 1768 yılında kaleme aldığı Hadikatü'l-Cevami adlı eserinde çeşmenin banisinin Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde bu bölgede ikamet eden Yatağan Dede olduğu ifade edilmektedir.

Çesme, sivri kemerli ve hazneli olup tek yüzlüdür. Kesme taş örgülü çeşmenin ayna taşı, kurna taşı ve kitabesi mermerdir. Cephe cemento esaslı niteliksiz müdahalelerden arındırılarak özgün görünümüne ve suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 965):
Kale hatifün tarihini bilbirri vel ikram
Bedahüma hüve darüsselam

Sehremini

Yapılış Tarihi: 1675-76

Yayla Çesmesi

Cesme, Sehremini Mahallesi'nde, Yayla Caddesi ve Dibekci Ali Sokağı'nın kestiği kösede yer almaktadır. Kayyum Alaaddin Efendi tarafından 1675-76 yılında yaptırılmıştır. Tamir kitabesinden 1736-37 yılında onarıldığı anlaşılmaktadır.

Sade bir görünümüne sahip olan çeşme hazneli olup sivri kemerlidir. Kesme taştan oluşan çeşmenin ayna taşı ve oturma şekilleri mermerdendir. Çeşmenin sol tarafında çeşmeye bitişik halde tuğla örgülü bir su terazisi bulunmaktadır.

Yapılan onarım çalışması ile çeşme yüzeylerinde ve üst örtüde bulunan çimento esaslı niteliksiz müdahaleler itinalı bir şekilde raspa edilerek alınmış ve özgün malzemeler ile plastik onarımları yapılmıştır. Mermer seki taşlarında yenileme ve tamamlamalar yapılmıştır. Kurna tasındaki çatlaklar onararak metal seritlerle güçlendirilmiştir. Tesisatı yapılan çeşme tekrar suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi günümüze ulaşmamıştır.

İnsa Kitabesi (Hicri 1086):
Sâhibü'l-hayrat ve'l-hasenât
Eş-Şeyh Kayyum Alâaddin Efendi

Ta'mir Kitabesi (Hicri 1149):
Bismillahi ya Şafi

Yedikule

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Yedikule Meydan Çesmesi

Çesme, Yedikule Mahallesi'nde, İmam Hüseyin Sokağı ile Kuyulu Bakkal Sokağı'nın kesiştiği köşede yer almaktadır. Kitabesi olmadığından inşa tarihi ve yaptıranı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Hazneli çesme kare planlıdır. Köşeleri kesme taş örgülü olan çesmenin orta kısımları tuğla-taş almasıık örgülüdür. Zaman içerisinde bitkilerin kapladığı çesmede mekanik ve kimyasal yöntemlerle temizlik yapılmıştır. Tuğla ve kesme taştan oluşan yapıda eksik parçalar bütünlenmiş ve kaybolan taşlar özgün detaylarıyla üretilerek tonoz örtüsü tamamlanmıştır. Yol seviyesi altında kalan çesmenin kurnası açığa çıkarılmış, çevre düzenlemesiyle birlikte erisimi sağlanmıştır. Çesme uzun yıllar sonra tekrar suyuna kavuşturulmuştur.

Ali Kuşçu

Yapılış Tarihi: 1757-58

Yusuf Efendi Çeşmesi

Çesme, Ali Kuşcu Mahallesi'nde, Bashoca Sokakı üzerinde yer almaktadır. Müderris Arapkirli Yusuf Efendi tarafından 1757-58 yılında yaptırılmıştır. Ön yüzü tamamen mermer kaplı olan çeşmenin arka bölümünde dikdörtgen bir haznesi bulunmaktadır. Erken dönem barok-rokoko üslubundan etkilenen çeşmenin ön cephesi dört sütunla üç kısma ayrılmıştır. Ana hattı oluşturan kemerli orta bölümün üst bölümünde Sair Raif tarafından yazılan on sekiz satırlık kitabesi bulunmaktadır. Çeşmenin her iki yanında deniz kabuğu tasvirli süslemeli yüzeyler ve alt bölümde birer nis içinde oturma sekileri yer almaktadır.

Çeşmenin ilk olarak yıkılan hazne örtüsünün ivedilikle onarılmıştır. Moloz ve çöp dolu olan hazne bölümü temizlenerek, üst örtüsü yeniden yapılmıştır. Çeşmenin mermer yüzeylerinde oluşan kirlenmeler ve bitkilenmeler uygun yöntemler ile temizlenmiştir. Zaman içerisinde yıpranan çeşmenin mermer cephesinde ve kitabesindeki oluşan çatlaklarda gerekli konservasyon çalışmaları yapılmıştır. Kitabe Konservasyon işleminden sonra yeniden varaklanmıştır.

Kitabesi (Hicri 1171):

Menba'-ı ayn-ı inâyet maksem-i cûd-ı kerem
Hazret-i Yûsuf Efendi âb-rû-yı izz ü şân
Dâima icrâ-yı enhâr-ı mekârimdir işi
Tab'-ı pâki su gibi hayrâta mâildir hemân
Eyleyip irvâ atâş-ı ehl-i hacâtı anın
Çeşme-sâr-ı lütfü verdi âb-ı kevser'den nişân
Mevkilinde eyledi icrâ bu ayn-ı Zemzemi
Verdi ebnâ-yı sebîle âb-ı tâbi taze cân
Öyle âb-ı sâf kim teşbihe olmaz mâ-sadak

Misli safvette letâfette meğer rûh-ı revân
Seyr-i tarh-ı çeşmesi dil-teşneye verir hayât
Can-fezâdir lezzetli mânend-i âb-ı hüsn ü ân
Râifâ hayrât-ı bânisin Hudâ makbûl edip
Eyleye dâreynde sir-âb-ı feyz-i Müsteân
Nice hayrât u müberrâta muvaffak eyleyip
Nev-be-nev âsâr-ı pâki ola câri her zamân
Cûdini îmâ eder atâşına târihi tamâm
Al Hüseyin ile Hasen aşkına iç mâ'-i revân

Yavuz Sultan Selim

Yapılış Tarihi: 1753

Zeynel Abidin Çesmesi

Çesme, Yavuz Sultan Selim Mahallesi, Mimar Çesmesi Sokak üzerinde yer almaktadır. Çesme nisnin üzerinde iki adet kitabe olduğu bilinmektedir. Tarihi kaynaklarda belirtilen ancak günümüze ulaşmayan 1752-53 tarihli inşa kitabesinden çesme banisinin Seyhülislam Zeynel Abidin olduğu bilinmektedir. Mermer silme ile çevrelenmiş altı satırlık tamir kitabesinden, çesmenin yanındaki mekteple birlikte İmam Hazretleri Zeynel Abidin tarafından yaptırıldığı oğlu Ruhi Bey tarafından 1889-90 yılında ise yeniden inşa edildiği anlaşılmaktadır. Kare planlı olarak inşa edilen çesmenin ön cephesinde geniş taş kaplamalar mevcut olup parapet duvarının altında sıralı furuslar bulunmaktadır.

Çesmede yapılan restorasyon çalışması kapsamında çesme yüzeyindeki kararmalar temizlenmiş, günümüze ulaşamayan ayna taşı, kopan veya kırılan parçaları tamamlanarak çesme suyuna kavuşturulmuştur.

Kitabesi (Hicri 1165):

Şeyhülislam Ak Mahmud-zâde Zeynel Abidin
Ya'nî kim Seyyid Mehmed kıldı ukbâda sebât
Ruh-ı pakî için bu aynı günkü icrâ etdiler
Eyleye sirâb-ı kevser onu Fahr-i Kainât
Geldi bir atşan dedim ben de anâ tarih için
Besmeleyle iç bu a'lâ çeşmeden mâ'-i hayat

Tamir Kitabesi (Hicri 1307):

İmâm-ı şehriyârî Hazret-i Zeynel Âbidin
Bina kıldığı mekteble çeşme olmuşdu pek harâb
Mücedded yapıdı ferzendî Rûhî Bey nâm hayrû'l-halef
Kenâr-ı havz-ı kevserde kıldı hâzır hüsn-i me'âb
Eder hubb-i a'lâ işrâb-ı rûh-ı Hüseyin aşkına âb
Ve sekâhüm rabbühüm şarâben tahûra" nî'mel-hisâb

Zeyrek

Yapılıs Tarihi: Bilinmemektedir.

Zeyrek Yokuşu Çesmesi

Zeyrek Mahallesi'nde, İtfaiye Caddesi'nin başında yer alan çeşmenin ilerisinde bulunan Ümmü Gülsüm Camii'yle beraber inşa edilmiş olma ihtimali olmakla birlikte kaynaklarda net bir bilgi geçmemektedir. 1962-1964 yıllarında Sosyal Sigortalar Tesisleri'nin inşası sebebiyle özgün yerinden sökülerek günümüzdeki yerine taşınmıştır. Sade bir görünüme sahip olan çeşme; klasik tarzda, kesme taştan inşa edilmiştir. Çeşmenin mermer ayna taşı ve teknesi mevcuttur, kitabesi yoktur.

Bakım onarım çalışmaları kapsamında çeşme yüzeyinde oluşan kirlenmeler mekanik yöntemlerle temizlenmiştir. Zaman içerisinde tas yüzeylerde oluşan kayıplar, plastik onarım tekniği ile tamamlanmış ve çeşme yeniden suyuna kavuşturulmuştur.

**Bakım-Onarım ve
Restorasyon Süreci
Devam Eden esmeler**

Restorasyona ihtiyacı olduğu tespit edilen tarihi cesmelerimizde öncelikle rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmakta ve projelerin Koruma Kurulu tarafından onaylanmasından sonra etaplar halinde restore edilmektedir.

Bu doğrultuda muhtelif konumlarda yer alan 43 adet cesmenin restorasyon süreci devam etmektedir.

Bunun yanı sıra ihtiyacı bulunan cesmelerde Kâğır Yapı ve Eser Atölyemiz tarafından basit bakım-onarım, mintika ve yüzey temizlikleri, tesisat onarımları gibi önleyici koruma işlemleri de yapılmaktadır.

Bakım-Onarım ve Restorasyon Süreci Devam Eden Çeşmeler

ESER ADI	ESER ADI
1 AHMET AĞA ÇEŞMESİ	22 MEHMET AĞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ
2 ALİ YAZICI ÇEŞMESİ	23 MUSTAFA AĞA (SILAHTAR KETHÜDASI) ÇEŞMESİ
3 ALİSAH EFENDİ ÇEŞMESİ	24 NİSANCA MEHMET PAŞA CAMİİ ÇEŞMESİ
4 BEHRAM CAVUS ÇEŞMESİ	25 SALİH PAŞA ÇEŞMESİ
5 CERRAHBASI MÜEZZİNZADE MEHMET EFENDİ ÇEŞMESİ	26 SEYYİD ALİ ÇEŞMESİ
6 CUMHURİYET ÇEŞMESİ	27 SEYYİD HASAN PAŞA ÇEŞMESİ
7 CORBACI ÇEŞMESİ	28 SOKULLU MEHMET PAŞA ÇEŞMESİ
8 EVLİYA ÇEŞMESİ	29 SAH SULTAN ÇEŞMESİ
9 GAZİ SÜLEYMAN HAN ÇEŞMESİ	30 TARİHİ ÇEŞME (Aksaray Mahallesi)
10 HACI SEYYİD AHMED AĞA ÇEŞMESİ	31 TARİHİ ÇEŞME (Balat Mahallesi)
11 HALİL AĞA ÇEŞMESİ	32 TARİHİ ÇEŞME (Cibali Mahallesi)
12 HALİL AĞA ÇEŞMESİ	33 TARİHİ ÇEŞME (Yavuz Sultan Selim Mahallesi)
13 HALİL CEVGAN ÇEŞMESİ	34 TARİHİ ÇEŞME (Yedikule Mahallesi)
14 HATİCE SULTAN ÇEŞMESİ	35 TEPEDELEN ÇEŞMESİ
15 HAVLUCU SOKAĞI ÇEŞMESİ	36 TÜLBENCİZADE ÇEŞMESİ
16 HİSAR ÇEŞMESİ	37 VALİDE SALİHA SULTAN ÇEŞMESİ
17 İBRAHİM PAŞA SIBYAN MEKTEBİ DUVAR ÇEŞMESİ	38 VEFA KIR ÇEŞMESİ-SAKA ÇEŞMESİ
18 KAİD MUSTAFA AĞA ÇEŞMESİ	39 VEZİR-İ AZAM ALİ PAŞA ÇEŞMESİ
19 KAPIAĞASI İBRAHİM AĞA ÇEŞMESİ	40 VEZİR-İ AZAM DERVİŞ AZAM PAŞA ÇEŞMESİ (DERVİŞ PAŞA ÇEŞMESİ)
20 KETHÜDA HALİD EFENDİ ÇEŞMESİ	41 YOLGECEN ÇEŞMESİ
21 KÜCÜK LANGA CADDESİ ÇEŞMESİ	

**Projelendirme
Süreci Devam Eden
Çesmeler**

Projelendirme Süreci Devam Eden Çeşmeler

ESER ADI

- 1 ABDİ CELEBİ ÇESMESİ
- 2 AHMED BEY ÇESMESİ
- 3 AKBIYIK ÇESMESİ
- 4 ARPACI MEHMET CELEBİ ÇESMESİ
- 5 AYNALI ÇESME
- 6 CILVENAZ KALFA ÇESMESİ
- 7 CORLULU ALİ PAŞA ÇESMESİ
- 8 CUKUR ÇESME
- 9 CUKUR ÇESME
- 10 EBUBEKİR AĞA ÇESMESİ
- 11 ELHAC MUSTAFA ÇESMESİ
- 12 ESMA SULTAN ÇESMESİ-SULTAN ÇESMESİ
- 13 FATMA SULTAN ÇESMESİ
- 14 HACI BESİR AĞA ÇESMESİ (EBEZADE ABDULLAH EFENDİ ÇESMESİ)
- 15 HACI İBRAHİM ÇESMESİ
- 16 HACI KADIN CAMİİ, AYŞE HATUN ÇESMESİ
- 17 HASAN AĞA ÇESMESİ
- 18 HORHOR ÇESMELERİ
- 19 II. MAHMUD ÇİFTE ÇESMESİ
- 20 II. ABDÜLHAMİD ÇESMESİ
- 21 I.MAHMUD ÇESMESİ
- 22 İDRİS AĞA ÇESMESİ

ESER ADI

- 23 İSMAİL PAŞA ÇESMESİ
- 24 İVAZ EFENDİ MEYDAN ÇESMESİ-CINARLI ÇESME
- 25 KANUNİ SÜLEYMAN ÇESMESİ
- 26 KARA AHMED PAŞA KÜLLİYESİ ÇESMESİ
- 27 KARA HALİFE MEHMED EFENDİ ÇESMESİ
- 28 KARAGÖZ MEHMET PAŞA ÇESMESİ
- 29 KETHUDA CANFEDA KADIN ÇESMESİ-HAZİNEKAR SEVKİNİHAL USTA ÇESMESİ
- 30 KETHÜDA MEHMED PAŞA ÇESMESİ
- 31 KÜÇÜK ÇESME
- 32 MEHMED AĞA KÜLLİYESİ - MEHMED AĞA ÇESMESİ
- 33 GÜZELCE MAHMUD PAŞA ÇESMESİ (MENGENE ÇESMESİ)
- 34 MİMAR AĞA ÇESMESİ
- 35 MİMAR SİNAN ÇESMESİ-EKMEKÇİ SİNAN ÇESMESİ
- 36 NİSANCA ÇESMESİ
- 37 OKSÜZ MEHMED PAŞA CAMİİ ÇESMESİ
- 38 PİR MUSTAFA PAŞA HAMAMI ÇESMESİ
- 39 SADİ GAZGANI CAMİİ ÇESMESİ
- 40 SULTANAHMET ESKİ CEZAEVİ SULTAN ÇESMESİ
- 41 TARİHİ ÇESME
- 42 TARİHİ ÇESME
- 43 YAVUZ ER SİNAN CAMİİ DUVAR ÇESMESİ

**Proje, Restorasyon
ve İhyası Planlanan
Çesmeler**

Olusturulan koruma stratejisi çerçevesinde ilcemizde tüm çeşmelere yönelik analizleri ve arşiv araştırmaları yapılmış olup; mimari projelendirme, basit bakım-onarım, restorasyon olmak üzere etaplara ayrılmıştır. Bu kapsamda iyi durumda olan ancak suyu akmayan çeşmelerin tesisatlarının bağlanması, mimari çizimleri mevcut olmayan çeşmelerin projelerinin hazırlanarak belgelenmelerinin yapılması, onarım ihtiyacı bulunan çeşmelerin ise basit bakım-onarım veya restorasyon çalışmalarının yapılması planlanmaktadır. Önümüzdeki 5 yıl içinde ilcemizdeki tüm çeşmelerin aktif hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Proje, Restorasyon ve İhyası Planlanan Çeşmeler

ESER ADI

- 1 ABDİ SUBAŞI ÇEŞMESİ
- 2 ABDULLAH AGA ÇEŞMESİ (Molla Hüseyin Mahallesi)
- 3 ABDULLAH AGA ÇEŞMESİ (Seyyid Ömer Mahallesi)
- 4 ABİDE HANIM ÇEŞMESİ
- 5 ADILSAH KADIN İKİZ ÇEŞMESİ
- 6 AGA ÇEŞMESİ
- 7 AGA ÇEŞMESİ
- 8 AGA HAMAM ÇEŞMESİ
- 9 AHI CELEBİ CAMİİ ÇEŞMESİ
- 10 AHI SUDUR ÇEŞMESİ
- 11 AHMED BEY ÇEŞMESİ
- 12 AHMED KETHÜDA ÇEŞMESİ
- 13 AHMED PASA ÇEŞMELERİ I
- 14 ALAADDİN TEKKE CAMİİ ÇEŞMESİ I (İskenderpaşa Mahallesi)
- 15 ALAADDİN TEKKE CAMİİ ÇEŞMESİ II (İskenderpaşa Mahallesi)
- 16 ALİ PASA ÇEŞMESİ
- 17 ALMAN ÇEŞMESİ
- 18 AMCAZADE HÜSEYİN PASA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ
- 19 ARAPZADE ABDURRAHMAN EFENDİ ÇEŞMESİ
- 20 ARASTA ÇEŞMESİ

ESER ADI

- 21 ASIK PASA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ
- 22 ATAULLAH EFENDİ SIBYAN MEKTEBİ ÇEŞMESİ
- 23 ATIF EFENDİ KÜTÜPHANESİ ÇEŞMESİ
- 24 ATİK İBRAHİM PASA CAMİİ ÇEŞMESİ
- 25 AYASOFYA ÜÇ YÜZLÜ ÇEŞME
- 26 BÂB-I ALİ KAPISI VE ÇEŞMELERİ
- 27 BASCUHADAR SEYYİD ÖMER AGA ÇEŞMESİ
- 28 BAYEZİD KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ
- 29 BAYRAM PASA KÜLLİYESİ DUVAR ÇEŞMESİ
- 30 BEHRAM CAVUS ÇEŞMESİ
- 31 CELLAT ÇEŞMESİ
- 32 CERRAH MEHMET PASA ÇEŞMESİ
- 33 CERRAHBASI MÜEZZİNZADE MEHMET EFENDİ ÇEŞMESİ
- 34 CEVRİ KALFA ÇEŞMESİ
- 35 CAVUS ÇEŞMESİ
- 36 ÇIKRIKCI KEMALETTİN EFENDİ ÇEŞMESİ
- 37 CORLULU ALİ PASA ÇEŞMESİ (YENİ ÇEŞME)
- 38 ÇUKUR ÇEŞME (Zeyrek Mahallesi)
- 39 DALTABAN MUSTAFA PASA ÇEŞMESİ
- 40 DAMAT İBRAHİM PASA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

ESER ADI

41 DAVUD PAŞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

42 DİZDARİYE ÇEŞMESİ

43 DÜLGERZADE CAMİİ ÇEŞMESİ

44 EBUSSUUD EFENDİ (MACUNCU) ÇEŞMESİ

45 EĞİNLİ KASAP BASI MEHMET AĞA ÇEŞMESİ

46 ELHAC MEHMED AĞA ÇEŞMESİ

47 ELHAC SÜLEYMAN EFENDİ ÇEŞMESİ

48 EMİN GANİM MUSTAFA CAVUS ÇEŞMESİ

49 EMİNE SULTAN ÇEŞMESİ

50 FATİH KÜLLİYESİ - HACI AHMED PAŞA ÇEŞMESİ

51 FATİH KÜLLİYESİ - NAKSİDİL VALİDE SULTAN İMARET ÇEŞMESİ

52 FERRUH KETHUDA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

53 GAZİ SÜLEYMAN HAN ÇEŞMESİ

54 GÜRCÜ MEHMET PAŞA ÇEŞMESİ

55 HACI BESİR AĞA ÇEŞMESİ

56 HACI BESİR AĞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

57 HACI EVHADDİN KÜLLİYESİ GÜNEY ÇEŞMESİ

58 HACI EVHADDİN KÜLLİYESİ KUZAY ÇEŞMESİ

59 HACI HASAN CAMİİ ÇEŞMESİ

60 HACI KADIN ÇEŞMESİ

ESER ADI

61 HACI KÜÇÜK CAMİİ ÇEŞMESİ

62 HACI YUSUF AĞA ÇEŞMESİ

63 HAFİZ AHMED PAŞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

64 HAFİZE HANIM ÇEŞMESİ

65 HALİL CEVGAN ÇEŞMESİ

66 HAS ODABASI ÇEŞMESİ

67 HATİCE KADIN ÇEŞMESİ

68 HATİCE SULTAN ÇEŞMESİ

69 HATİCE USTA ÇEŞMESİ

70 HEKİMBASI ÖMER EFENDİ ÇEŞMESİ

71 HEKİMOĞLU ALİ PAŞA KÜLLİYESİ DUVAR ÇEŞMESİ I

72 HEKİMOĞLU ALİ PAŞA KÜLLİYESİ DUVAR ÇEŞMESİ II

73 HIRKA-I SERİF CAMİİ ÇEŞMESİ

74 HIZIR BEY CAMİİ ÇEŞMESİ

75 HİSAR ÇEŞMESİ

76 HOCA HAMZA CAMİİ ÇEŞMESİ

77 HOCA PAŞA ÇEŞMESİ

78 HORHOR ÇEŞMELERİ

79 HÜSMEN AĞA ÇEŞMESİ

80 I. ABDÜLHAMİT HAN ÇEŞMESİ I

ESER ADI

81 I. ABDÜLHAMİT HAN ÇEŞMESİ II

82 II. MAHMUD ÇEŞMESİ

83 II. MAHMUD ÇEŞMESİ (KADIZADE TEKKESİ)

84 III. SELİM HAN ÇEŞMESİ

85 İBRAHİM HAKKI PAŞA ÇEŞMESİ

86 İBRAHİM PAŞA MUHSİNE HATUN CAMİİ ÇEŞMESİ

87 İBRAHİM PAŞA SİBYAN MEKTEBİ DUVAR ÇEŞMESİ

88 İKİ YÜZLÜ KAYIP ÇEŞME (Yedikule Mahallesi)

89 İSKENDER BEY ÇEŞMESİ

90 İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÇEŞMESİ

91 KADI ÇEŞMESİ

92 KANUNİ SÜLEYMAN ÇEŞMESİ

93 KAPI AĞASI CAMİİ DUVAR ÇEŞMESİ

94 KAPI AĞASI ÇEŞMESİ

95 KAPTAN-I DERYA SADRAZAM AMCAZADE HÜSEYİN PAŞA ÇEŞMESİ

96 KARA AHMED PAŞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

97 KARA HALİFE MEHMED EFENDİ ÇEŞMESİ

98 KARA MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ

99 KAYIP ÇEŞME (Balat Mahallesi)

100 KAYIP ÇEŞME (Emin Sinan Mahallesi)

ESER ADI

101 KAYIP ÇEŞME (Haseki Sultan Mahallesi)

102 KAYIP ÇEŞME (Molla Gürani)

103 KAYIP ÇEŞME (Sandemir Mahallesi)

104 KAYIP ÇEŞME (Silivrikapı Mahallesi)

105 KAZGANI SADI SİBYAN MEKTEBİ ÇEŞMESİ

106 KEMANKES KARA MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ

107 KEMERALTİ ÇEŞMESİ

108 KETHÜDA ASUP KADIN ÇEŞMESİ

109 KİRAZLI MESCİT ÇEŞMESİ

110 KÖPRÜLÜ MEHMED PAŞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

111 KÜÇÜK EFENDİ KÜLLİYESİ, HATİCE HANIM ÇEŞMESİ

112 KÜÇÜK EFENDİ KÜLLİYESİ, II. MAHMUD ÇEŞMESİ

113 KÜRKCÜBASİ ÇEŞMESİ (Aksaray Mahallesi)

114 KÜRKCÜBASİ ÇEŞMESİ (Yedikule Mahallesi)

115 LALELİ CAMİ KAPI ÇEŞMESİ I

116 LALELİ CAMİ KAPI ÇEŞMESİ II

117 LALELİ KÜLLİYESİ DUVAR ÇEŞMESİ

118 MAHMUDİYE ÇEŞMESİ

119 MEHMED AĞA ÇEŞMESİ I

120 MEHMED AĞA ÇEŞMESİ II

ESER ADI

121 MEHMET EFENDİ ÇEŞMESİ

122 MEHMET KETHÜDA ÇEŞMESİ

123 MEHMET SADIĞ EFENDİ ÇEŞMESİ

124 MEHMET YAZICI ÇEŞMESİ

125 MERCAN AĞA CAMİİ DUVAR ÇEŞMESİ

126 MERZİFONLU KARA MUSTAFA PAŞA KÜLLİYESİ SU HAZNESİ

127 MEYDAN ÇEŞMESİ (Muhsine Hatun Mahallesi)

128 MİMAR MUSTAFA ÇEŞMESİ

129 MOLLA HÜŞREV CAMİİ ÇEŞMESİ

130 MOLLA HÜŞREV ÇEŞMESİ

131 MRAHOR İLYAS BEY ÇEŞMESİ

132 MURAD PAŞA KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

133 MUSAHİP BEŞİM AĞA ÇEŞMESİ

134 MUSAHİP MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ

135 MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ

136 MUSTAFA RAŞİM BEY ÇEŞMESİ

137 MÜFTÜ ESAD EFENDİ ÇEŞMESİ

138 NİSANCA MEHMET PAŞA CAMİİ ÇEŞMESİ

139 OSMAN DEDE ÇEŞMESİ

140 ÖZBEKLER TEKKESİ ÇEŞMESİ

ESER ADI

141 PERTEVNİYAL VALİDE SULTAN KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ I

142 PERTEVNİYAL VALİDE SULTAN KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ II

143 RAMAZAN EFENDİ KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

144 RECAİ MEHMET EFENDİ ÇEŞMESİ

145 RÜSTEM PAŞA CAMİİ ÇEŞMESİ

146 RÜSTEM PAŞA ÇEŞMESİ (COĞALZADE ÇEŞMESİ)

147 RÜSTEM PAŞA ÇEŞMESİ (Küçük Ayasofya)

148 SADRAZAM SEYYİD HASAN PAŞA ÇEŞMESİ (Hacı Kadın Mahallesi)

149 SADRAZAM SEYYİD HASAN PAŞA ÇEŞMESİ (Kalenderhane Mahallesi)

150 SAFİYE SULTAN ÇEŞMESİ

151 SALİH ZEKİ BEY ÇEŞMESİ

152 SEFER AĞA ÇEŞMESİ

153 SİLİVRİKAPI ÇEŞMESİ

154 SİMKESHANE-İ AMİRE ÇEŞMESİ

155 SİNAN PAŞA KÖŞKÜ ÇEŞMESİ

156 SİVRİKOZ ÇEŞMESİ

157 SOĞUK ÇEŞME

158 SOĞUKÇEŞME SOKAĞI ÇEŞMESİ

159 SOKULLU MEHMET PAŞA ÇEŞMESİ

160 SULTAN SELİM MEDRESESİ ÇEŞMESİ

ESER ADI

161 SULTANAĞMET ÇUKUR ÇEŞME

162 SULTANAĞMET KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ I

163 SULTANAĞMET KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ II

164 SUNULLAĞ EFENDİ KONAĞI ÇEŞMESİ

165 SÜLEYMAN AĞA ÇEŞMESİ

166 SÜLEYMAN FAİK PAŞA ÇEŞMESİ

167 SÜLEYMAN HAN (KANUNİ) ÇEŞMESİ

168 SÜLEYMANİYE KÜLLİYESİ DUVAR ÇEŞMESİ

169 SÜLEYMANİYE MEYDAN ÇEŞMESİ

170 SAĞ HUBAN MEDRESESİ ÇEŞMESİ

171 SEBSAFA KÜLLİYESİ ÇEŞMELERİ

172 SEHZADE KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ

173 SEHZADE KÜLLİYESİ DUVAR ÇEŞMESİ

174 SERİFE ZELİHA HANIM ÇEŞMESİ

175 TARİHİ ÇEŞME (Aksaray Mahallesi, 867 Ada 45 Parsel)

176 TARİHİ ÇEŞME (Aksemettin Mahallesi, 2043 Ada 48 Parsel)

177 TARİHİ ÇEŞME (Alemdar Mahallesi, 44 Ada 11 Parsel)

178 TARİHİ ÇEŞME (Ayvansaray Mahallesi)

179 TARİHİ ÇEŞME (Ayvansaray Mahallesi, 2867 Ada 108 Parsel)

180 TARİHİ ÇEŞME (Balat Mahallesi)

ESER ADI

181 TARİHİ ÇEŞME (Balat Mahallesi)

182 TARİHİ ÇEŞME (Cerrahpaşa Mahallesi, 1124 Ada 4 Parsel)

183 TARİHİ ÇEŞME (Cerrahpaşa Mahallesi, 1132 Ada 25 Parsel)

184 TARİHİ ÇEŞME (Cerrahpaşa Mahallesi, 2116 Ada 182 Parsel)

185 TARİHİ ÇEŞME (Demirtaş Mahallesi, 492 Ada 12 Parsel)

186 TARİHİ ÇEŞME (Demirtaş Mahallesi, 494 Ada 22 Parsel)

187 TARİHİ ÇEŞME (Dervişali Mahallesi, 2609 Ada 1 Parsel)

188 TARİHİ ÇEŞME (Hacı Kadın Mahallesi, 532 Ada 14 Parsel)

189 TARİHİ ÇEŞME (Hoca Gıyasettin Mahallesi)

190 TARİHİ ÇEŞME (Hoca Gıyasettin Mahallesi, 499 Ada 20 Parsel)

191 TARİHİ ÇEŞME (Hoca Gıyasettin Mahallesi, 510 Ada 15 Parsel)

192 TARİHİ ÇEŞME (Karagümrük Mahallesi, 2485 Ada1 Parsel)

193 TARİHİ ÇEŞME (Karagümrük Mahallesi, 3052 Ada 1 Parsel)

194 TARİHİ ÇEŞME (Karagümrük Mahallesi, 3053 Ada 1 Parsel)

195 TARİHİ ÇEŞME (Koca Mustafapasa Mahallesi, 482 Ada 3 Parsel)

196 TARİHİ ÇEŞME (Küçük Ayasofya Mahallesi)

197 TARİHİ ÇEŞME (Küçük Ayasofya Mahallesi)

198 TARİHİ ÇEŞME (Küçük Ayasofya Mahallesi)

199 TARİHİ ÇEŞME (Mercan Mahallesi, 276 Ada 6 Parsel)

200 TARİHİ ÇEŞME (Mimar Hayrettin Mahallesi, 174 Ada 45 Parsel)

ESER ADI
201 TARİHİ ÇEŞME (Mimar Hayrettin Mahallesi, 176 Ada 35 Parsel)
202 TARİHİ ÇEŞME (Mimar Kemalettin Mahallesi, 675 Ada 10 Parsel)
203 TARİHİ ÇEŞME (Molla Gürani Mahallesi, 1096 Ada 20 Parsel)
204 TARİHİ ÇEŞME (Molla Hüsrev Mahallesi, 633 Ada 1 Parsel)
205 TARİHİ ÇEŞME (Sarıdemir Mahallesi, 1032 Ada 6 Parsel)
206 TARİHİ ÇEŞME (Silivrikapı Mahallesi, 1327 Ada 16 Parsel)
207 TARİHİ ÇEŞME (Sultanahmet Mahallesi, 92 Ada 25 Parsel)
208 TARİHİ ÇEŞME (Süleymaniye Mahallesi, 618 Ada 19 Parsel)
209 TARİHİ ÇEŞME (Süleymaniye Mahallesi, 618 Ada 19 Parsel)
210 TARİHİ ÇEŞME (Süleymaniye Mahallesi, 619 Ada 28 Parsel)
211 TARİHİ ÇEŞME (Sehremini Mahallesi, 1475 Ada 12 Parsel)
212 TARİHİ ÇEŞME (Sehsuvar Bey Mahallesi, 170 Ada 27 Parsel)
213 TARİHİ ÇEŞME (Yavuz Sultan Selim Mahallesi, 2275 Ada 5 Parsel)
214 TARİHİ ÇEŞME (Yavuz Sultan Selim Mahallesi,, 2463 Ada 1 Parsel)
215 TARİHİ ÇEŞME (Zeyrek Mahallesi)
216 TARİHİ ÇEŞME KALINTISI (Cankurtaran Mahallesi)
217 TARİHİ ÇEŞME KALINTISI (Molla Hüsrev Mahallesi)
218 TARİHİ DUVAR ÇEŞMESİ (Katip Kasım Mahallesi)

ESER ADI
219 TARİHİ DUVAR ÇEŞMESİ (Kocamustafapasa Mahallesi)
220 TARİHİ DUVAR ÇEŞMESİ (Yavuz Sultan Selim Mahallesi)
221 TAŞ MEKTEP ÇEŞMECİĞİ I
222 TAŞ MEKTEP ÇEŞMECİĞİ II
223 TEKFURSARAY HANCERLİ PANAYİA RUM KİLİSESİ ÇEŞMESİ
224 UBeyDULLAH EFENDİ ÇEŞMESİ
225 VEFA KIR ÇEŞMESİ
226 VEZİR AHMED PAŞA ÇEŞMESİ
227 VEZİR ÇEŞME
228 YAVASCA SAHİN MEHMET ALİ PAŞA CAMİİ ÇEŞMESİ
229 YAVUZ ER SİNAN CAMİİ ÇEŞMESİ
230 YAVUZ ER SİNAN CAMİİ DUVAR ÇEŞMESİ
231 YAVUZ SULTAN SELİM KÜLLİYESİ ÇEŞMESİ
232 ZENBİLLİ ALİ EFENDİ ÇEŞMESİ
233 ZEYNEP SULTAN ÇEŞMESİ

5 YILDA FATİH'E DEĞER

4000

PROJE

M. ERGÜN TURAN
FATİH BELEDİYE BAŞKANI

5 YILDA
FATİH'E DEĞER

400
PROJE

M. ERGÜN TURAN
FATİH BELEDİYE BAŞKANI

**133 Tarihi Çeşmenin Proje,
Bakım-Onarım ve Restorasyonu**

Proje için
bilgi için
BENİ TIKLA